

Διπλωματική Εργασία

Ακαδημαϊκό έτος: 2022-2023

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

ΠΜΣ Ευρωπαϊκές Πολιτικές Νεολαίας Εκπαίδευσης και Πολιτισμού

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΜΠΙΤΖΕΝΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Β ΕΞΕΤΑΣΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΠΙΑΣ

Φοιτητής: Στάθης Γιώργος

Μγρ23019

Τίτλος Διπλωματικής:

Ψηφιακή Προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον τομέα του πολιτισμού: Προκλήσεις και προοπτικές μέσω έρευνας ερωτηματολογίων

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	3
Λέξεις – Κλειδιά	3
Abstract.....	4
Keywords	4
Εισαγωγή	5
Κεφάλαιο 1: Γενική ανασκόπηση και στόχοι της εργασίας.....	6
1.1 Αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας.....	7
1.2 Ερωτήματα της έρευνας.....	7
1.3 Μεθοδολογία της έρευνας	9
Κεφάλαιο 2 ^ο : Η προσβασιμότητα των Κωφών και Βαρήκων σε πολιτιστικούς χώρους.....	9
2.1 Πολιτιστικοί φορείς στη σύγχρονη εποχή: παράγοντες κοινωνικής αλλαγής και προσβασιμότητας.	10
2.2 Διασφάλιση Πρόσβασης και Προσβασιμότητας: Ένα Βήμα προς την Κοινωνική Ένταξη.....	12
2.3 Προσβασιμότητα και συμπεριληπτικός σχεδιασμός σε Μουσεία και πολιτιστικούς χώρους	15
Κεφάλαιο 3 ^ο : Κωφοί / Βαρήκοι & Πολιτισμός	19
3.1 Η Κοινότητα των Κωφών και βαρήκων.....	20
3.2 Η Συμμετοχή των Ατόμων με Κώφωση και Βαρηκοΐα σε πολιτιστικούς χώρους και μουσεία	22
Κεφάλαιο 4 ^ο : Καλές πρακτικές προσβασιμότητας	25
4.1 Προσβασιμότητα και Ενσωμάτωση των Ατόμων με Κώφωση και Βαρηκοΐα σε πολιτιστικούς χώρους και μουσεία σε Ευρώπη και Αμερική.	26
4.2 Προσβασιμότητα και Ενσωμάτωση: Η κατάσταση των Μουσείων στην Ελλάδα για Άτομα με Κώφωση και Βαρηκοΐα	30
Κεφάλαιο 5 ^ο : Αποτελέσματα έρευνας	33
5.1 Περιγραφική Ανάλυση	33
5.2 Επαγωγική Στατιστική.....	41
Κεφάλαιο 6 ^ο : Συμπεράσματα της διπλωματικής διατριβής και η συνεισφορά της στην επιστήμη	45
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	53
Σύνδεσμοι.....	56

Περίληψη

Η πτυχιακή εργασία ερευνά την ψηφιακή προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκων στον πολιτισμό. Αναδεικνύει τη σημασία της πρόσβασης σε πολιτιστικές δραστηριότητες για όλους, ανεξαρτήτως αναπηρίας. Εστιάζοντας στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες, προτείνει πρακτικές βελτίωσης και νέες προοπτικές, εστιάζοντας στην τεχνολογία.

Η μεθοδολογία περιλαμβάνει, βιβλιογραφικές αναφορές καθώς και ερωτηματολόγιο σε ψηφιακή μορφή και σε μορφή βίντεο στη νοηματική γλώσσα προς διευκόλυνση εκείνων των ερωτηθέντων που την χρησιμοποιούν ως βασικό μέσο επικοινωνίας, ενώ τα αναμενόμενα αποτελέσματα περιλαμβάνουν προτάσεις για ενίσχυση της προσβασιμότητας και της συμμετοχής των κωφών και βαρήκων στον πολιτιστικό χώρο.

Ο στόχος είναι να επιτευχθεί ισότιμη πρόσβαση σε πολιτιστικές δραστηριότητες και να ευαισθητοποιηθούν οι φορείς για τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες.

Λέξεις – Κλειδιά

Πολιτισμός
Κοινωνικός αποκλεισμός
Πρόσβαση / προσβασιμότητα
Κωφοί / Βαρήκοοι
Νοηματική Γλώσσα

Abstract

"The thesis explores the digital accessibility of the deaf and hard-of-hearing in the cultural sector. It highlights the significance of access to cultural activities for everyone, irrespective of disabilities.

Focusing on the challenges faced by individuals with disabilities, it suggests enhancement practices and new prospects, with an emphasis on technology.

The methodology encompasses experimental, literature review, and interview approaches, while the anticipated outcomes include proposals for strengthening accessibility and the involvement of the deaf and hard-of-hearing in the cultural space. The aim is to achieve equal access to cultural activities and to sensitize stakeholders to the needs of individuals with disabilities."

Keywords

Museum

Accessibility / Inclusivity

Deaf – Hard of hearing

Persons with disabilities

Εισαγωγή

Η ψηφιακή επανάσταση έχει αναδείξει νέες δυνατότητες και προκλήσεις σε κάθε πτυχή της κοινωνίας μας, συμπεριλαμβανομένου και του τομέα του πολιτισμού. Σε αυτό το περιβάλλον, η προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον πολιτισμό αποκτά νέα διάσταση μέσω των ψηφιακών μέσων. Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως στόχο να διερευνήσει τη ψηφιακή προσβασιμότητα αυτών των ατόμων στον τομέα του πολιτισμού, επικεντρώνοντας την προσοχή στη μελέτη και αξιολόγηση μέσω έρευνας ερωτηματολογίων.

Οι κωφοί και βαρήκοοι άνθρωποι, λόγω των ειδικών αναγκών τους στην επικοινωνία και πληροφόρηση, αντιμετωπίζουν μοναδικές δυσκολίες στην πρόσβασή τους σε πολιτιστικά περιεχόμενα και δραστηριότητες. Η ψηφιακή προσβασιμότητα προσφέρει την ευκαιρία για τη δημιουργία περιβάλλοντος που είναι προσιτό, κατανοητό και λειτουργικό για αυτούς τους ανθρώπους. Μέσω της διεξαγωγής έρευνας ερωτηματολογίων, μπορούν να ανιχνευθούν οι σημερινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στον ψηφιακό πολιτιστικό χώρο και να αξιολογηθούν οι πιθανές προοπτικές βελτίωσης.

Στην πτυχιακή αυτή εργασία, θα ερευνηθούν οι ποικίλες πτυχές της ψηφιακής προσβασιμότητας στον πολιτισμό, περιλαμβάνοντας την πρόσβαση σε ηλεκτρονικά μέσα, ιστότοπους, διαδικτυακούς πόρους και ψηφιακά περιεχόμενα. Μέσα από την ανάλυση των απόψεων και αναγκών των κωφών και βαρήκοων ατόμων που θα συμμετέχουν στην έρευνα, θα προσδιοριστούν τα σημεία αδυναμίας του υφιστάμενου πολιτιστικού περιβάλλοντος και θα αναζητηθούν λύσεις που ενισχύουν την προσβασιμότητα σε αυτόν τον τομέα. Τα ευρήματα της έρευνας αναμένεται να προσφέρουν βαθύτερη κατανόηση για τις προκλήσεις αλλά και τις ευκαιρίες που προκύπτουν από την ψηφιακή εξέλιξη στον πολιτιστικό τομέα για τους κωφούς και βαρήκοους.

Κεφάλαιο 1: Γενική ανασκόπηση και στόχοι της εργασίας

Η εργασία με τίτλο "Ψηφιακή Προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον τομέα του πολιτισμού: Προκλήσεις και προοπτικές μέσω έρευνας ερωτηματολογίων" αποτελεί μια εξειδικευμένη μελέτη που επικεντρώνεται στην εξασφάλιση της ίσης πρόσβασης των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον ψηφιακό κόσμο του πολιτισμού. Συγκεκριμένα, επικεντρώνεται στον τομέα του πολιτισμού και ερευνά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με ακουστική αναπηρία κατά την προσπάθειά τους να αξιοποιήσουν τον ψηφιακό χώρο για πολιτιστική συμμετοχή, πρόσβαση σε περιεχόμενο και εκδηλώσεις.

Γενική Ανασκόπηση

Στο πλαίσιο αυτής της εργασίας, εξετάζεται ο τομέας της ψηφιακής προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία στην ακοή, προσπαθώντας να κατανοήσουμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και τις ευκαιρίες που προσφέρονται μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας. Αναλύουμε πώς η έλλειψη προσβασιμότητας μπορεί να εμποδίζει την πλήρη συμμετοχή τους σε πολιτιστικά γεγονότα, εκθέσεις, ταινίες, μουσική, βιβλία και άλλες μορφές πολιτισμικού περιεχομένου.

Στόχοι της Εργασίας:

1. Αναγνώριση Προκλήσεων: Κύριος στόχος της εργασίας είναι να αναγνωρίσουμε και να αναλύσουμε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κωφά και βαρήκοα άτομα όσον αφορά την πρόσβασή τους σε πολιτισμικά περιεχόμενα μέσω των ψηφιακών μέσων.
2. Αξιολόγηση της Ψηφιακής Προσβασιμότητας: Αξιολογούμε το παρόν επίπεδο ψηφιακής προσβασιμότητας στον τομέα του πολιτισμού για αυτά τα άτομα και να αναδεικνύουμε τις αδυναμίες και τις ελλείψεις του.
3. Σχεδιασμός Ερευνητικής Μεθοδολογίας: Ο στόχος είναι να διαμορφωθεί μια κατάλληλη ερευνητική μεθοδολογία που θα συμπεριλαμβάνει τη συλλογή δεδομένων μέσω ερωτηματολογίων, προκειμένου να κατανοήσουμε τις ανάγκες και τις προτιμήσεις του κωφού και βαρήκου κοινού.
4. Προτάσεις για Βελτίωση: Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, θα γίνουν προτάσεις με συγκεκριμένα μέτρα και πρακτικές που μπορούν να βελτιώσουν τη ψηφιακή προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον πολιτιστικό τομέα.
5. Ευαισθητοποίηση και Ενημέρωση: Στόχος της εργασίας είναι να συνεισφέρει στην ευαισθητοποίηση του κοινού, των επαγγελματιών του πολιτισμού και των δημιουργών

για τα ζητήματα της ψηφιακής προσβασιμότητας και της συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία στην πολιτιστική διαδικασία.

Συνολικά, η εργασία στοχεύει στην ανάδειξη της ανάγκης για βελτιωμένη προσβασιμότητα στον πολιτιστικό τομέα για τα άτομα με αναπηρία στην ακοή και στην προτεινόμενη δημιουργία λύσεων που θα προάγουν την ισότιμη συμμετοχή και πρόσβασή τους στον πολιτισμό μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας.

1.1 Αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας

Το αντικείμενο της παραπάνω διπλωματικής εργασίας είναι η μελέτη της ψηφιακής προσβασιμότητας των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον τομέα του πολιτισμού. Συγκεκριμένα, ερευνά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν αυτά τα άτομα όταν προσπαθούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε πολιτιστικά περιεχόμενα και εκδηλώσεις μέσω των ψηφιακών μέσων. Η εργασία επίσης αποσκοπεί στην ανάδειξη των προοπτικών που προσφέρει η ψηφιακή τεχνολογία για τη βελτίωση της προσβασιμότητας αυτών των ατόμων σε πολιτιστικές εμπειρίες.

Κύριοι στόχοι της εργασίας περιλαμβάνουν την αναγνώριση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι κωφοί και βαρήκοοι στον τομέα του πολιτισμού στον ψηφιακό χώρο, την αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης ως προς τη ψηφιακή προσβασιμότητα και την προτεινόμενη δημιουργία λύσεων και προοπτικών για τη βελτίωση αυτής της προσβασιμότητας μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας και της ερευνητικής μεθοδολογίας των ερωτηματολογίων.

1.2 Ερωτήματα της έρευνας

Η παρούσα ερευνητική εργασία εστιάζει στην εξέταση της ψηφιακής προσβασιμότητας των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον ευρύτερο τομέα του πολιτισμού. Σε μια εποχή όπου η τεχνολογία διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην πρόσβαση σε πληροφορίες και εμπειρίες, είναι κρίσιμο να εξετάσουμε τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται για αυτά τα άτομα.

Ο σκοπός των ερωτημάτων που ακολουθούν είναι να αναδείξουν την πολυπλοκότητα της εμπειρίας των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον ψηφιακό χώρο του πολιτισμού, αναδεικνύοντας τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, καθώς και τις δυνατότητες που ανοίγονται μέσω της τεχνολογίας. Κατά την διάρκεια αυτής της έρευνας, προσδιορίζουμε τα θέματα που επηρεάζουν την προσβασιμότητα, αναλύουμε τις εμπειρίες των ατόμων με αναπηρία στην ακοή και προτείνουμε διαδικασίες που μπορούν να βελτιώσουν την κατάσταση.

Τα παρακάτω ερωτήματα αποτελούν ένα πρώτο βήμα προς την κατανόηση των αναγκών και των προκλήσεων αυτής της σημαντικής κοινότητας. Από τις απαντήσεις, ελπίζουμε να προκύψει μια εμβαθυμένη άποψη για τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να συμβάλλουμε στην προαγωγή της προσβασιμότητας στον πολιτιστικό χώρο μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας.

Ας εξετάσουμε τώρα τα ερωτήματα που μπορούν να παράσχουν πολύτιμες πληροφορίες για την εμπειρία των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον ψηφιακό τομέα του πολιτισμού.

1. Ποια είναι τα κυριότερα είδη πολιτιστικού περιεχομένου που ενδιαφέρουν τους κωφούς και βαρήκοους (π.χ. ταινίες, μουσική, εκθέσεις) και ποιο είδος / τύπο πρόσβαση προτιμάνε;
2. Πόσο χρησιμοποιούν οι κωφοί και βαρήκοοι τις τεχνολογικές δυνατότητες για να βελτιώσουν την πρόσβασή σας στον πολιτισμό;
3. Τι είδους ψηφιακές λύσεις θα βοηθούσαν περισσότερο στη βελτίωση της προσβασιμότητας σε πολιτιστικό περιεχόμενο;
4. Πώς επηρεάζει η έλλειψη προσβασιμότητας στον τομέα του πολιτισμού τη συμμετοχή των κωφών και βαρήκοων σε κοινωνικά και πολιτισμικά γεγονότα;
5. Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας που χρησιμοποιούν οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες στην καθημερινότητά τους και πώς αυτό επηρεάζει την πρόσβασή τους στον πολιτισμό;
6. Πώς η προτιμώμενη μέθοδος πρόσβασης σε πολιτισμικό περιεχόμενο, είτε μέσω υπερτίτλων είτε μέσω νοηματικής γλώσσας, επηρεάζει τη συμμετοχή των κωφών και βαρήκοων στις τέχνες και τον πολιτισμό;
7. Πώς μπορούν οι πολιτιστικοί χώροι και οι πολιτιστικοί δράστες να βελτιώσουν την πρόσβαση των κωφών και βαρήκοων στον πολιτισμό μέσω της προσφοράς προσβάσιμων υπηρεσιών και τεχνολογικών λύσεων;
8. Πώς σχετίζεται η ικανοποίηση από την εξυπηρέτηση στους πολιτιστικούς χώρους με τον τρόπο που οι υπάλληλοι παρέχουν προσβασιμότητα στους κωφούς πολίτες;

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα που διατυπώθηκαν αποτελούν ένα πολύτιμο υλικό για την δημιουργία πολιτικών και πρακτικών προσεγγίσεων που στοχεύουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας. Από την αναφορά των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στην πρόσβαση σε πολιτιστικό περιεχόμενο μέσω της τεχνολογίας, μέχρι τις προτάσεις για βελτίωση, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η συνεργασία με την κοινότητα των κωφών και βαρήκοων ατόμων είναι κρίσιμη για τη δημιουργία πιο προσβάσιμων και πλούσιων πολιτιστικών εμπειριών.

Καθώς βλέπουμε το μέλλον, είναι σαφές ότι η ψηφιακή τεχνολογία έχει το δυναμικό να μεταμορφώσει τον πολιτισμό σε έναν πιο προσβάσιμο, συναρπαστικό και πολυφωνικό τόπο. Καθώς συνεχίζουμε να επιδιώκουμε την προώθηση της προσβασιμότητας, ας συνεχίσουμε να δίνουμε φωνή σε αυτές τις κοινότητες και να εργαζόμαστε προς ένα μέλλον που είναι προσβάσιμο για όλους.

1.3 Μεθοδολογία της έρευνας

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Στην παρούσα εργασία, η διαδικασία του ερωτηματολογίου έγινε μέσω google form και αρχικά ακολουθήθηκε μια πιλοτική δοκιμή με 5 κωφούς συμμετέχοντες, αφού διευκρινίστηκε ότι η διαδικασία και οι ερωτήσεις ήταν απόλυτα κατανοητές, στη συνέχεια έγινε η στοχευμένη διασπορά του ερωτηματολογίου μέσω διαφόρων καναλιών επικοινωνίας. Όλες οι ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες ήταν μεταφρασμένες και στη νοηματική γλώσσα με την μορφή βίντεο, προκειμένου να είναι σίγουρα κατανοητές και προς τους κωφούς που ως βασική τους γλώσσα και μέσω επικοινωνίας έχουν τη νοηματική. Χαρακτηριστικά παραδείγματα της παραπάνω διαδικασίας μπορείτε να δείτε εδώ:

A) <https://www.youtube.com/watch?v=4U-Ln2EQcmk>

B) https://www.youtube.com/watch?v=71PPd-1R_J8

Η επεξεργασία και η στατιστική ανάλυση των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί με το στατιστικό πακέτο SPSS (Statistical Package for Social Sciences) έκδοση 20.0.

Πιο συγκεκριμένα, αρχικά θα γίνει μια περιγραφική ανάλυση όλων των δεδομένων του ερωτηματολογίου χρησιμοποιώντας στοιχεία και τεχνικές της περιγραφικής στατιστικής. Τέλος, θα πραγματοποιηθεί μια προσπάθεια να διερευνηθούν κάποια ερωτήματα και υποθέσεις της εργασίας εφαρμόζοντας μεθόδους και τεχνικές της επαγωγικής στατιστικής, όπως οι έλεγχοι των Mann - Whitney και Kruskal Wallis, ο έλεγχος συσχέτισης του Spearman καθώς και ο έλεγχος Chi Square.

Κεφάλαιο 2^ο : Η προσβασιμότητα των Κωφών και Βαρήκων σε πολιτιστικούς χώρους

Η πολιτιστική ποικιλία και ο πλούτος αποτελούν βασικά στοιχεία της ανθρώπινης εμπειρίας, ανοίγοντας παράθυρα σε διαφορετικές προοπτικές, αντιλήψεις και εκφράσεις. Ωστόσο, αυτή η εμπειρία δεν είναι προσβάσιμη με τον ίδιο τρόπο για όλους. Η προσβασιμότητα σε πολιτιστικούς χώρους αποτελεί ένα ζήτημα που αναδεικνύει την ανάγκη για πλήρη και ισότιμη συμμετοχή όλων των ατόμων,

συμπεριλαμβανομένων των κωφών και βαρήκοων ατόμων, στην πολιτιστική ζωή της κοινωνίας μας.

Οι κωφοί και βαρήκοοι άνθρωποι αντιμετωπίζουν μοναδικές προκλήσεις όταν πρόκειται για την πρόσβασή τους σε πολιτιστικούς χώρους. Η αναπηρία τους επηρεάζει την αντίληψη και την επικοινωνία τους με τον περίγυρό τους, καθιστώντας αναγκαία τη δημιουργία περιβάλλοντος που να εξυπηρετεί αυτές τις ξεχωριστές ανάγκες. Πολλοί πολιτιστικοί χώροι, όπως μουσεία, θέατρα, αίθουσες εκθέσεων και πολιτιστικά κέντρα, μπορεί να μην έχουν σχεδιαστεί αρχικά με γνώμονα την προσβασιμότητα για αυτά τα άτομα, δημιουργώντας εμπόδια στη συμμετοχή τους.

Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα εργασία επιδιώκει να εξερευνήσει τον ρόλο της προσβασιμότητας για τους κωφούς και βαρήκοους ανθρώπους στον πολιτιστικό τομέα. Θα εξετάσει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν αυτά τα άτομα όσον αφορά την πρόσβαση σε διάφορες μορφές πολιτιστικής δραστηριότητας, καθώς και τις νομοθετικές και κοινωνικές προσπάθειες που έχουν γίνει για τη βελτίωση της προσβασιμότητας αυτής. Επιπλέον, θα εξετάσει πώς οι τεχνολογικές καινοτομίες μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία πιο προσβάσιμων πολιτιστικών περιβαλλόντων.

2.1 Πολιτιστικοί φορείς στη σύγχρονη εποχή: παράγοντες κοινωνικής αλλαγής και προσβασιμότητας.

Οι πολιτιστικοί φορείς αναδεικνύονται ως ισχυροί παράγοντες κοινωνικής αλλαγής, ενσωμάτωσης και εκπαίδευσης του κοινού στη σύγχρονη κοινωνία. Μέσω της προώθησης των τεχνών, του πολιτισμού, της ιστορίας και της δημιουργικότητας, αυτοί οι φορείς δημιουργούν πλούσιες εμπειρίες που ενισχύουν τη συναισθηματική, πνευματική και πολιτισμική εμπλοκή του κοινού.

Αλλά ο ρόλος των πολιτιστικών φορέων δεν περιορίζεται μόνο στην ψυχαγωγία και την προώθηση της τέχνης. Έχουν τη δυναμική να διαμορφώνουν αντιλήψεις, να επηρεάζουν αξίες και να ανοίγουν διάλογο για σημαντικά κοινωνικά θέματα. Είναι κεντρικοί παράγοντες στην προώθηση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και της συνείδησης της πολυμορφίας και της πολιτισμικής πολυμορφίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ενσωμάτωση της προσβασιμότητας για τους κωφούς και βαρήκοους αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία. Οι πολιτιστικοί φορείς έχουν τη δυνατότητα και την ευθύνη να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που θα προσφέρει ίσες ευκαιρίες σε όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από τις αναπηρίες τους. Μέσω προγραμμάτων προσβασιμότητας, εκπαιδευτικών προσπαθειών και ευαισθητοποίησης, μπορούν να διαμορφώσουν έναν περιβάλλον που θα είναι προσβάσιμο, ενδεχομένως και καινοτόμο, για όλους τους ανθρώπους.

Η προσβασιμότητα στον πολιτισμό δεν είναι απλά μια υποχρέωση, αλλά μια ευκαιρία να δημιουργήσουμε έναν πιο πολυμορφικό, περιεκτικό και ανοιχτό

πολιτισμικό χώρο που θα αντικατοπτρίζει και θα αντανακλά την ποικιλία της κοινωνίας μας.

Σύμφωνα με τον Sandell (1998), τα μουσεία χρειάζεται να αναθεωρήσουν τον ρόλο τους και να επανακαθορίσουν τον ρόλο τους ως φορείς προώθησης της κοινωνικής ένταξης. Σε αυτό το πλαίσιο, τα μουσεία πρέπει να προσεγγίσουν και να απευθυνθούν σε όσο το δυνατόν ευρύτερο κοινό. Ο αποκλεισμός μπορεί να έχει διάφορες διαστάσεις, όπως οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτιστικές.

Όσον αφορά την πολιτιστική διάσταση του αποκλεισμού, μπορούμε να τον εξετάσουμε σε τρία επίπεδα:

Εκπροσώπηση: Αυτό σημαίνει την αναγνώριση και την αντιμετώπιση των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων που μπορεί να οδηγούν σε αποκλεισμό ορισμένων ομάδων από την πολιτιστική συζήτηση και αναπαράσταση.

Συμμετοχή: Τα μουσεία μπορούν να αναπτύξουν προγράμματα και εκδηλώσεις που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή και την ενεργό συνεισφορά τους. Αυτό μπορεί να ενισχύσει την κοινότητα και να αυξήσει την αυτοεκτίμηση των ατόμων.

Πρόσβαση: Προγράμματα που δίνουν τη δυνατότητα σε περισσότερους ανθρώπους να έχουν πρόσβαση στα μουσεία. Μέσω αυτών των προγραμμάτων, τα μουσεία μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι πόροι τους είναι προσβάσιμοι σε όλους.

Οι MacDonald και Alsford (2005) αναφέρονται στην εξέλιξη του ρόλου των μουσείων. Στο παρελθόν, τα μουσεία επικεντρωνόντουσαν στην παρουσίαση των αντικειμένων και στην αξία των συλλογών τους. Σήμερα, ωστόσο, ο ρόλος τους έχει μετασχηματιστεί προς τον ρόλο της υπηρεσίας προς την κοινωνία. Κατ' αυτή τη νέα προσέγγιση, τα μουσεία συμβάλλουν στη γνώση, η οποία αποτελεί δημόσιο αγαθό αναγκαίο για την επιβίωση και την ανάπτυξη του ανθρώπου.

Σε αυτό το πλαίσιο, το βασικό καθήκον των μουσείων είναι να παρέχουν πληροφορίες με τρόπο που να είναι κατανοητές και προσιτές για κάθε ομάδα του κοινού, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές τους δυνατότητες και ανάγκες. Ο σκοπός είναι να καθοδηγήσουν τους επισκέπτες τους να επεξεργαστούν και να κατανοήσουν τις πληροφορίες που παρέχονται, μέσα από μια εμπειρία που δεν θα τους αφήσει αντιμέτωπους με ανασφάλειες.

Η δημιουργία ενός φιλόξενου περιβάλλοντος είναι ζωτικής σημασίας για τα μουσεία, καθώς αυτό επηρεάζει την αποτελεσματικότητα της διάχυσης της μουσειακής πληροφορίας. Κεντρική έννοια είναι η διασφάλιση πρόσβασης στην πληροφορία και τη δημιουργία περιβάλλοντος που να ενισχύει την κατανόηση των αναγκών, των ενδιαφερόντων και των διαφορετικών τρόπων μάθησης κάθε επισκέπτη. Αυτές οι δύο βασικές έννοιες, η πρόσβαση στην πληροφορία και το φιλόξενο περιβάλλον, είναι καθοριστικές για τον σχεδιασμό και τη βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρουν τα μουσεία, ως φορείς κοινωνικής αλλαγής, μάθησης και ψυχαγωγίας για το κοινό.

Στην πραγματικότητα, το περιβάλλον ενός μουσείου αποτελεί έναν χώρο όπου η μάθηση αναλαμβάνει μια πιο ατμοσφαιρική διάσταση. Μέσω της εμπειρίας και της δραστηρικής συμμετοχής των επισκεπτών, η μάθηση δεν περιορίζεται απλώς στην απόκτηση γνώσης, αλλά προσφέρει επιπλέον στοιχεία ψυχαγωγίας, έμπνευσης και δημιουργικότητας (Νικονάνου, 2015).

Στο μουσείο, ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει δεξιότητες και κριτική σκέψη, να εμπνευστεί και να αξιοποιήσει το δημιουργικό του δυναμικό, ενώ ταυτόχρονα αυξάνει την κατανόηση των άλλων. Σύμφωνα με την Hooper-Greenhill (2007), το μουσείο προσφέρει ένα πλούσιο περιβάλλον με πολλά ερεθίσματα, τα οποία μπορεί να προκαλέσουν την περιέργεια του επισκέπτη και να τον ενθαρρύνουν να δημιουργήσει νέες ιδέες.

Εν προκειμένω, η μάθηση στο μουσείο αποκτά έναν φυσικό χαρακτήρα, καθώς απαιτεί την κίνηση και την αλληλεπίδραση με το περιβάλλον. Αυτή η προσέγγιση της μάθησης μπορεί να είναι πιο εξατομικευμένη, αναδεικνύοντας τις ατομικές αντιδράσεις και προοπτικές. Επιπλέον, η ενεργοποίηση πολλαπλών αισθήσεων κατά τη διάρκεια της μουσειακής εμπειρίας προσφέρει μια πιο πλούσια γνωστική εμπειρία, καλύπτοντας διαφορετικές ανάγκες και απαιτήσεις του ευρέος φάσματος του κοινού. Όπως προτείνει η Hooper-Greenhill (1994), η πολυαισθητηριακή αλληλεπίδραση με τα έκθετα αντικείμενα - μέσω των αισθήσεων όρασης, ακοής, γεύσης, οσμής και αφής - ενθαρρύνει τον επισκέπτη να εξερευνήσει, να διατυπώσει ερωτήματα, να δημιουργήσει δικές του ερμηνείες και να βιώσει μια ολοκληρωμένη εμπειρία που συνδυάζει τη γνώση με την ευχαρίστηση.

2.2 Διασφάλιση Πρόσβασης και Προσβασιμότητας: Ένα Βήμα προς την Κοινωνική Ένταξη

Ο όρος "προσβασιμότητα" συνδέεται στενά με την έννοια της "συμμετοχικότητας", καθώς η αλληλεπίδραση μεταξύ τους διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ενσωμάτωση των ατόμων στην κοινωνία. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω υπηρεσιών και υποδομών που παρέχονται με τρόπο που διασφαλίζει ασφάλεια και αυτονομία, χωρίς διακρίσεις βάσει ηλικίας, φύλου και άλλων χαρακτηριστικών (Πολυχρονίου, 2004).

Στην εποχή της πληροφορίας και της γνώσης, οι έννοιες της ασφάλειας, της αυτονομίας, της επικοινωνίας, της λειτουργικότητας και της πληροφόρησης είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την έννοια της προσβασιμότητας. Παρόλα αυτά, η απομόνωση και ο κοινωνικός αποκλεισμός εξακολουθούν να υφίστανται λόγω προβλημάτων στην πρόσβαση και τη συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες (Χριστοφή, 2013).

Οι δυσκολίες αφορούν σε διάφορους τομείς όπως:

- Αναπηρίες
- Οικονομική κατάσταση (χαμηλό εισόδημα, ανεργία)
- Μη προσβάσιμοι πολιτιστικοί χώροι λόγω απόστασης
- Αδυναμία χρήσης νέων τεχνολογιών
- Απομόνωση (εγκλεισμός στις φυλακές)
- Κοινωνική απομόνωση λόγω φτώχειας και ανισοτήτων (Μπούνια, 2015)

Η έννοια της "συμμετοχικότητας" αναφέρεται σε διάφορες μορφές αλληλεπίδρασης μεταξύ πολιτιστικών οργανισμών και κοινοτήτων, επιτρέποντας την εμπλοκή, τη συνεργασία και την ενεργή συμμετοχή των κοινοτήτων σε πολιτιστικά δρώμενα. Η συμμετοχή αποτελεί μέρος της προσπάθειας εκδημοκρατισμού των πολιτιστικών οργανισμών, προάγοντας τον ενεργό ρόλο του πολίτη (Kreps, 2013).

Στην ίδια κατεύθυνση, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει δράσεις για την προώθηση της προσβασιμότητας και των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Η νέα 10ετής στρατηγική (2021-2030) προτείνει μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την ενσωμάτωση, και την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία. Παράλληλα, η στρατηγική προωθεί τη δράση "Σχεδιασμός για όλους" με στόχο την ενίσχυση συνεργασιών και ανταλλαγών μεταξύ εθνικών αρχών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021).

Σύμφωνα με τους MacDonald και Alsford (2005:77), το κοινό των σύγχρονων μουσείων έχει αλλάξει τη στάση του από απλό αποδέκτη εκθεμάτων σε ενεργό συντελεστή στη διαμόρφωση της εμπειρίας του. Η συμμετοχή των επισκεπτών στην ερμηνεία των παρεχόμενων πληροφοριών στο μουσείο, σύμφωνα με αυτούς, βελτιώνει την ικανότητα τους για προσωπική κρίση.

Λαμβάνοντας υπόψη τον αυξημένο ανταγωνισμό μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης, τα μουσεία πρέπει να αλληλεπιδρούν ενεργά με το κοινό τους για να διατηρήσουν την προσοχή τους και να προσελκύσουν νέους επισκέπτες. Αυτό προϋποθέτει μια προσέγγιση που επιδιώκει την ενεργή συμμετοχή του κοινού, αντί να περιορίζεται στη μονότονη ανάληψη πληροφορίας. Το κοινό, επομένως, δεν απλώς παρακολουθεί παθητικά εκδηλώσεις και εκθέσεις, αλλά αναζητά πλέον δυνατότητες νέων εμπειριών μέσω συμμετοχικής εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας. Αυτή η ενεργή συμμετοχή είναι ουσιαστική για τη διατήρηση και εμπάθυνση των συνδέσεων μεταξύ των μουσείων και του κοινού τους.

Σύμφωνα με την Nina Simon, το συμμετοχικό πολιτιστικό ίδρυμα αναπαριστά τον χώρο όπου οι επισκέπτες διαδραματίζουν ενεργό ρόλο, δημιουργώντας και συμβάλλοντας με την δική τους συνεισφορά στον πολιτιστικό οργανισμό. Εδώ, οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να φέρουν στο προσκήνιο τα δικά τους αντικείμενα, ιδέες και δημιουργικές εκφράσεις, όχι μόνο σε σχέση με την κοινότητα του ιδρύματος, αλλά και μεταξύ τους, συντελώντας έτσι στη δημιουργία πολιτιστικού περιεχομένου. Αυτός ο χώρος επιτρέπει την κοινή ανταλλαγή απόψεων, τη συζήτηση και την επανακατανομή των εντυπώσεων και των δημιουργιών τους.

Επιπλέον, επιτρέπει στους επισκέπτες να συνδεθούν μεταξύ τους και να κοινωνικοποιηθούν μέσω του περιεχομένου που προσφέρεται. Οι διαλογικές

συζητήσεις και οι δημιουργίες προσανατολίζονται προς τα τεκμήρια, τα αντικείμενα και τις ιδέες που ο πολιτιστικός οργανισμός θεωρεί ως κύρια σημεία εστίασης.

Ένα παρόμοιο ιδρυματικό περιβάλλον συλλέγει και διανέμει μια ποικιλία περιεχομένου, προσωποποιημένου και συλλογικού, το οποίο δημιουργείται συν-παράλληλα με τους ίδιους τους επισκέπτες. Αυτή η προσέγγιση λειτουργεί σαν μια ενεργή πλατφόρμα, όπου οι συμμετέχοντες συνεισφέρουν και συνδημιουργούν το περιεχόμενο, ανταλλάσσοντας απόψεις και αντιλήψεις και ενισχύοντας την κοινότητα του μουσείου (Simon, 2010: ii – iii).

Η Krepes αναφέρθηκε στην ενσωμάτωση της συμμετοχικότητας στον τομέα των μουσείων, η οποία αντικατοπτρίζει την εξέλιξη των μουσείων από παραδοσιακούς χώρους παρουσίασης σε δυναμικά περιβάλλοντα διαλόγου και συμμετοχής. Ο εκδημοκρατισμός του μουσείου αναφέρεται στην διαδικασία με την οποία τα μουσεία διευρύνουν τον ρόλο τους από απλούς φύλακες των καλλιτεχνικών και ιστορικών αντικειμένων σε κέντρα διαλόγου, συμμετοχής και ενασχόλησης με το κοινό. Η Krepes επισημαίνει ότι η συμμετοχικότητα μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, ανάλογα με τους χρήστες και το περιβάλλον της συμμετοχικής δράσης. Αυτή η ευελιξία καθιστά δυνατή την προσαρμογή του συμμετοχικού μοντέλου στις ανάγκες και τις προτεραιότητες κάθε μουσείου και κοινότητας. (Krepes, 2013: 85).

Ο εκδημοκρατισμός του μουσείου, όπως αναφέρεται, συνδέεται στενά με την ενσωμάτωση της τεχνολογίας και των Νέων Τεχνολογιών. Η ψηφιοποίηση και η χρήση ψηφιακών μέσων έχουν δημιουργήσει νέες δυνατότητες για την αλληλεπίδραση με το κοινό, τόσο μέσα στο μουσείο όσο και απομακρυσμένα. Οι νέες τεχνολογίες επιτρέπουν τη δημιουργία διαδραστικών εμπειριών και την συμμετοχή των επισκεπτών σε διάφορες δραστηριότητες.

Ωστόσο, η ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών στο μουσείο φέρνει και προκλήσεις, όπως η διασφάλιση της προσβασιμότητας για όλους, καθώς όχι όλοι έχουν την ίδια πρόσβαση σε τεχνολογία. Επίσης, το μουσείο πρέπει να βρει τον τρόπο να διατηρήσει την αυθεντικότητα και την εμπειρία της επίσκεψης, παράλληλα με τη χρήση της τεχνολογίας. Συνολικά, η ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών στα μουσεία αντικατοπτρίζουν μια μεταστροφή στη φιλοσοφία και τη λειτουργία τους, καθώς προσπαθούν να εξυπηρετήσουν και να εμπλέξουν το ευρύ κοινό με πιο δυναμικούς και ανοικτούς τρόπους. (Jewitt, 2012:79-82)

Η ψηφιοποίηση των μουσειακών συλλογών και η παροχή ψηφιακού περιεχομένου μέσω των ιστοσελίδων των μουσείων έχει ανοίξει νέους ορίζοντες στον τρόπο που το κοινό αλληλεπιδρά με τις μουσειακές εμπειρίες. Αυτές οι πρακτικές επιτρέπουν στο κοινό να ανακαλύπτει και να επικοινωνεί με τη συλλογή πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την επίσκεψή τους στο μουσείο.

Οι ιστοσελίδες των μουσείων προσφέρουν πλούσιο ψηφιακό περιεχόμενο όπως εικόνες, βίντεο και κείμενα, σχετικά με τις εκθέσεις και τις συλλογές. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στο κοινό να εξοικειωθεί με το υλικό πριν αλλά και μετά την επίσκεψή τους στο μουσείο.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια των εκθέσεων, χρησιμοποιείται υποστηρικτικό οπτικοακουστικό υλικό όπως βίντεο και ταινίες μικρού μήκους. Αυτό εμπλουτίζει την

εμπειρία των επισκεπτών, παρέχοντας πρόσθετες πληροφορίες και συνδέσμους που σχετίζονται με τις εκθέσεις.

Μέσω αυτών των πρακτικών, το κοινό συμμετέχει ενεργά στη μουσειακή εμπειρία. Έχει την ευκαιρία να εξερευνήσει τη συλλογή με βάθος, να μάθει περισσότερα για τα έργα τέχνης και να συμμετάσχει προετοιμασμένα. Ταυτόχρονα, αυτές οι προσεγγίσεις ενθαρρύνουν την ελευθερία και την προσωπική ερμηνεία της μουσειακής εμπειρίας. (Natusch, 2015: 81, 83, 96).

2.3 Προσβασιμότητα και συμπεριληπτικός σχεδιασμός σε Μουσεία και πολιτιστικούς χώρους

Η έννοια του "καθολικού σχεδιασμού" ή "σχεδιασμού για όλους" σχετίζεται άμεσα με την ανάγκη για μουσεία και άλλους πολιτιστικούς χώρους που είναι προσβάσιμοι σε όλα τα άτομα. Αυτός ο τύπος σχεδιασμού αναφέρεται στον σχεδιασμό προϊόντων, περιβαλλόντων, προγραμμάτων και υπηρεσιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλα τα άτομα, χωρίς ανάγκη προσαρμογής ή εξειδικευμένου σχεδιασμού. Αυτό δεν αποκλείει τη χρήση υποβοηθητικών συσκευών για συγκεκριμένες ομάδες ατόμων με αναπηρίες, αν αυτό είναι απαραίτητο.

Ο καθολικός – συμπεριληπτικός σχεδιασμός στοχεύει στην εξάλειψη των εμποδίων που δυσχεραίνουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή των ατόμων στην κοινωνία. Αυτό προάγει την αρχή της ισότητας και προορίζεται να διασφαλίσει ότι όλοι οι πολίτες έχουν πρόσβαση σε δομές, υπηρεσίες και αγαθά χωρίς διακρίσεις. Επίσης, ο καθολικός σχεδιασμός βασίζεται σε αρχές όπως η δυνατότητα χρήσης από όλους, η ευελιξία στη χρήση, η απλή και διαισθητική χρήση, η εύληπτη πληροφόρηση, η ανοχή σε σφάλματα, η χαμηλή σωματική προσπάθεια και ο ανάλογος χώρος προσέγγισης και χρήσης.

Αυτός ο τύπος σχεδιασμού είναι στενά συνδεδεμένος με την ιδέα της προσβασιμότητας για όλους και την επίτευξη ενός περιβάλλοντος που επιτρέπει σε όλα τα άτομα, χωρίς εξαίρεση, να έχουν αυτόνομη, ασφαλή και άνετη πρόσβαση και χρήση των υπηρεσιών και των αγαθών που προσφέρονται. Αυτό αποσκοπεί στην εξάλειψη των κοινωνικών αποκλεισμών και στη δημιουργία μιας κοινωνίας που δίνει ίσες ευκαιρίες σε όλους, ανεξαρτήτως των διαφορετικών αναγκών και δυνατοτήτων τους. Συνεπώς, ο καθολικός σχεδιασμός συμβάλλει στην κατασκευή ενός περιβάλλοντος που είναι προσβάσιμο και προσιτό σε όλους τους πολίτες, προωθώντας την ισότητα, την ανεξαρτησία και την κοινωνική συμμετοχή.

Εδώ απαιτείται να γίνει διάκριση μεταξύ των όρων "πρόσβαση" και "προσβασιμότητας". Η "πρόσβαση" αναφέρεται στο δικαίωμα κάθε πολίτη να προσεγγίσει αυτόνομα και με ασφάλεια τις υφιστάμενες υποδομές, υπηρεσίες και αγαθά σε όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής. Αυτό σημαίνει ότι κάθε άτομο, ανεξαρτήτως των δυνατοτήτων του ή τυχόν αναπηριών, πρέπει να έχει τη δυνατότητα

να προσεγγίσει και να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες και τα αγαθά που παρέχονται στην κοινωνία.

Από την άλλη πλευρά, η "προσβασιμότητα" αφορά την ικανότητα του περιβάλλοντος να επιτρέπει σε όλα τα άτομα να έχουν πρόσβαση σε αυτό. Αυτό σημαίνει ότι το φυσικό ή ψηφιακό περιβάλλον πρέπει να σχεδιάζεται και να διαμορφώνεται με τρόπο που να είναι προσβάσιμο και προσιτό για όλους, χωρίς καμία μορφή διακρίσεων. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την προσθήκη υποδομών, διατάξεων και σχεδιαστικών λύσεων που εξασφαλίζουν ότι ακόμα και άτομα με διάφορες αναπηρίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν το περιβάλλον αποτελεσματικά.

Συνοψίζοντας, η πρόσβαση αναφέρεται στο δικαίωμα του καθενός να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες, τα αγαθά και τις υποδομές, ενώ η προσβασιμότητα αφορά τον σχεδιασμό του περιβάλλοντος ώστε να εξασφαλίζει την πρόσβαση σε αυτά για όλα τα άτομα, χωρίς διακρίσεις. (Χριστοφή, 2013:16-17)

Ειδικά για άτομα που αντιμετωπίζουν κώφωση και βαρηκοΐα, οι πολυμεσικές εφαρμογές παρέχουν ευκαιρίες που βελτιώνουν την εμπειρία τους σε μουσεία και άλλους πολιτιστικούς χώρους. Αυτές οι εφαρμογές περιλαμβάνουν αυτόματους οδηγούς ξενάγησης, σταθμούς πληροφόρησης (Information Kiosks) και ατομικούς υπολογιστές παλάμης (PDAs), που εξυπηρετούν την περιήγηση των ατόμων με ακουστική αναπηρία σε μουσεία. Αυτές οι εφαρμογές έχουν δύο κύριους στόχους.

Πρώτον, βοηθούν στην επικοινωνία του επισκέπτη με τα εκθέματα και την ενίσχυση της κατανόησης και ερμηνείας τους. Μέσω των αυτόματων οδηγών ξενάγησης και των σταθμών πληροφόρησης, τα άτομα αυτά μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε πληροφορίες για τα έκθεμα με τρόπο που να τους διευκολύνει στην αντίληψη του περιεχομένου. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στα άτομα αυτά να απολαμβάνουν μια ολοκληρωμένη εμπειρία στο μουσείο, όπως και κάθε άλλος επισκέπτης.

Δεύτερον, προσφέρουν μια απολαυστική εμπειρία στα άτομα αυτά, παρόμοια με αυτήν που θα απολάμβανε ένα άτομο χωρίς ακουστικές δυσκολίες. Οι εφαρμογές αυτές εξαλείφουν ή περιορίζουν σημαντικά τα εμπόδια που μπορεί να επηρεάσουν την απόλαυση της μοναδικής εμπειρίας της μουσειακής περιήγησης. Ένα μουσείο μπορεί επίσης να εγκαταστήσει τεχνολογία βρόχων επαγωγής ή να παρέχει ειδικές συσκευές αυτόματης ξενάγησης, όπως οι Οδηγοί με Κειμενογράφο (Audio –guide Text phone), για να αυξήσει την ακουστική αντίληψη των επισκεπτών με προβλήματα ακοής. Επίσης μπορεί να παρέχει οδηγούς με Βιντεοσκοπημένη Ξενάγηση στη νοηματική γλώσσα αλλά και Οδηγούς με Υπότιτλους, για βαρήκοα άτομα που δε χρησιμοποιούν τη νοηματική γλώσσα. Αυτές οι τεχνολογίες ενισχύουν τη δυνατότητα των επισκεπτών να απολαύσουν τη μουσειακή εμπειρία και να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους. (Τζαναβάρα, 2020: 79-87)

Άλλωστε, η έλευση της εποχής της πληροφορίας έκανε τον Ιστό και άλλες μορφές ψηφιακής προσβασιμότητας να σχετίζονται και να συνδέονται με πολλαπλές καθημερινές διεργασίες και ασχολίες (Botelho, 2021). Αυτές οι αλλαγές ευνοούν την εδραίωση των ευρύτερων κοινωνικών αλληλεπιδράσεων με χρήση φορητών συσκευών –όπως μπορούμε να δούμε και παραπάνω - και υπολογιστών, οι οποίοι μεγιστοποιούν

το γλωσσικό και λεκτικό δυναμισμό της γλώσσας σε ένα ψηφιακό σύμπαν (de Lima Arcoverde, R.D, 2006).

Επιπλέον, ορισμένες μελέτες έχουν εξετάσει τη θέση και προτιμήσεις ατόμων με ακουστική αναπηρία σχετικά με τις τεχνολογίες. Η μελέτη του Findlater et al. (2019) απευθύνεται στο ενδιαφέρον για οπτική ευαισθητοποίηση – ειδοποίηση και τις προτιμήσεις για κινητά ή φορητά συστήματα ευαισθητοποίησης για Κωφούς. Τα αποτελέσματα από αυτήν την μελέτη αποκάλυψαν «μια ισχυρή προτίμηση στο να έχουμε τόσο απτική όσο και οπτική ανατροφοδότηση, η τελευταία ιδιαίτερα για τους υπότιτλους, με τα περισσότερα

Η προτιμώμενη σχεδίαση συσκευής είναι με απτικές ειδοποιήσεις σε ένα smartwatch και παράλληλα με οπτικές πληροφορίες σε οθόνη ή smartphone.

Για την ασφαλή παραμονή ατόμων με ακουστικές αναπηρίες στους χώρους των μουσείων, είναι απαραίτητο να εφαρμόζονται ειδικά σήματα και μέσα σήμανσης που εξασφαλίζουν την ασφάλειά τους. Ένα παράδειγμα αυτής της πρακτικής είναι το κόκκινο φως που μπορεί να αναβοσβήνει σε περίπτωση ανάγκης, προειδοποιώντας τους επισκέπτες με ακουστική αναπηρία ότι υπάρχει κίνδυνος ή ανάγκη για αναχώρηση.

Επιπλέον, πρέπει να παρέχονται εναλλακτικοί τρόποι ενημέρωσης, ειδικά σε περιπτώσεις ανακοινώσεων που μπορεί να ακούγονται από τα μεγάφωνα. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω γραπτών πινάκων, πληροφοριακών οθονών ή άλλων μέσων επικοινωνίας που είναι προσβάσιμα και κατανοητά για αυτούς τους επισκέπτες.

Το σημαντικό σε αυτές τις πρακτικές είναι η διασφάλιση της ασφαλούς και ευχάριστης εμπειρίας των ατόμων με ακουστικές αναπηρίες στο μουσείο, παρέχοντας τους τη δυνατότητα να ανταποκριθούν σε περιπτώσεις κινδύνου και ενημέρωσης όπως και οι υπόλοιποι επισκέπτες.

2.4 Το νομοθετικό πλαίσιο για Άτομα με Ακουστική Αναπηρία

Η νομοθετική δομή που έχει διαμορφωθεί για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων που αντιμετωπίζουν ακουστικές προκλήσεις αποσκοπεί στην κάλυψη των αναγκών τους και στην εξασφάλιση των ίδιων δικαιωμάτων. Ένα σημαντικό παράδειγμα αυτής της νομοθεσίας είναι ο "Νόμος για τους Αμερικανούς Πολίτες με Αναπηρίες" που εισήχθη το 1990 στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτός ο νόμος απαγόρευσε τις διακρίσεις κατά ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής και εξασφάλισε ότι οι άνθρωποι με αναπηρίες έχουν τα ίδια δικαιώματα και ευκαιρίες με όλους τους άλλους πολίτες.

Αργότερα, το 2008, αυτός ο νόμος τροποποιήθηκε για να περιλαμβάνει ορισμένες σημαντικές αλλαγές στον ορισμό της "αναπηρίας". Επίσης, στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1995, εισήχθη ο "Νόμος κατά των Διακρίσεων σε βάρος Αναπήρων", που επιβλήθηκε η εγκατάσταση στα δημόσια μέρη μόνιμων ή φορητών ακουστικών συστημάτων, εφόσον οι συνθήκες το επέτρεπαν, προκειμένου να διασφαλίζεται η άνεση των ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα ακοής. (Τζαναβάρα, 2020:81)

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, που εγκρίθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη, τέθηκε σε ισχύ στις 3 Μαΐου 2008 και σταδιακά επικυρώθηκε από τα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό το έγγραφο αναγνωρίζει τη σημασία της δυνατότητας πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρία σε φυσικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτιστικούς χώρους, καθώς και σε θέματα υγείας, εκπαίδευσης, ενημέρωσης και επικοινωνίας (Προοίμιο). Ένα από τα κυρίαρχα άρθρα, το άρθρο 9, ασχολείται με τη διασφάλιση προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία σε φυσικούς και δομημένους χώρους, ενώ το άρθρο 30 επικεντρώνεται στην συμμετοχή τους σε πολιτιστικές δραστηριότητες, ψυχαγωγία, ελεύθερο χρόνο και αθλητισμό.

Στη Σύμβαση, τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να λάβουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι άτομα με αναπηρία μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πολιτιστικό υλικό, δραστηριότητες, παραστάσεις και υπηρεσίες, επιτρέποντάς τους να συμμετέχουν σε πολιτιστικές δραστηριότητες με ίσους όρους με όλους τους άλλους. Στις 10 Απριλίου 2012, η Ελλάδα επικύρωσε τη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και το συνοδευτικό Προαιρετικό Πρωτόκολλο που τη συνοδεύει. (Τζαναβάρα, 2020: 79-87)

Στις 19 Νοεμβρίου 2010, η Διακήρυξη των Βρυξελλών σχετικά με τις Νοηματικές Γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζεται ως ένα σημαντικό έγγραφο για την προώθηση της αναγνώρισης των νοηματικών γλωσσών σε όλη την Ευρώπη. Βασική αρχή της Διακήρυξης είναι ότι ο Πολιτισμός των Κωφών αποτελεί ένα από τα θεμέλια της κοινότητας των ανθρώπων που χρησιμοποιούν νοηματική γλώσσα. Αυτό σημαίνει ότι οι νοηματικές γλώσσες είναι αναπόσπαστο κομμάτι του πολιτισμού των Κρατών Μελών και θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να προωθούνται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η Διακήρυξη επισημαίνει επίσης τη σημασία της ισότιμης πρόσβασης των χρηστών της νοηματικής γλώσσας σε δημόσιες δραστηριότητες, εκπαίδευση και απασχόληση.

Στο Άρθρο 26 “Ένταξη των ατόμων με αναπηρίες” του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 202/2), αναφέρεται ότι «Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο».

Η Ευρωπαϊκή Ένωση Κωφών (EUD) αναλαμβάνει τον ρόλο της υπεράσπισης των δικαιωμάτων των Κωφών και Βαρήκοων πολιτών στην Ευρώπη. Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό με έδρα τις Βρυξέλλες του Βελγίου, ο οποίος εκπροσωπεί τα συμφέροντα των Κωφών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο οργανισμός συγκροτείται από ενώσεις από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με εξαίρεση την Ισλανδία, τη Νορβηγία, την Ελβετία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η EUD έχει ως στόχο να εξασφαλίσει ισότιμη πρόσβαση για τους Κωφούς σε όλους τους τομείς της κοινωνίας και της δημόσιας ζωής στην Ευρώπη. Στο επίκεντρο των προσπαθειών της είναι η αναγνώριση του δικαιώματος της χρήσης της νοηματικής γλώσσας, η ενίσχυση της επικοινωνίας και της ενημέρωσης, καθώς και η διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε εκπαίδευση και απασχόληση.

Στο πλαίσιο αυτό, η EUD προωθεί συνεργασία και συμμετοχή των Κωφών στην ανάπτυξη προσβάσιμων υπηρεσιών τεχνολογίας. Αυτές περιλαμβάνουν

μηνύματα ειδοποίησης μέσω οπτικών ή δονητικών σημάτων, προσβάσιμους υποτίτλους σε πραγματικό χρόνο και νέες τεχνολογίες που βασίζονται σε υποστηρικτική τεχνολογία και τεχνητή νοημοσύνη. Μέσω αυτών των πρωτοβουλιών, επιδιώκεται η προσβασιμότητα των Κωφών σε πληροφορίες και περιεχόμενο, προωθώντας την ισότιμη συμμετοχή τους σε όλες τις πτυχές της κοινωνίας.

Συγχρόνως, η Ευρωπαϊκή Ένωση Κωφών (EUD) προωθεί και προστατεύει τα δικαιώματα των Κωφών και Βαρήκοων πολιτών μέσω της συγχρηματοδότησης των Μουσείων Κωφών. Αυτό το πρόγραμμα, που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2020 με διάρκεια 30 μήνες, αποτελεί βήμα προς την διαφύλαξη και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς των Κωφών. Εκτιμάται ότι στα κράτη μέλη της ΕΕ υπάρχουν περίπου 750.000 νέα άτομα με κωφότητα, που προτιμούν τη νοηματική γλώσσα ως τη βασική τους μορφή επικοινωνίας. Αυτοί οι άνθρωποι διαθέτουν τη δική τους πολιτιστική ταυτότητα που περιλαμβάνει τη νοηματική γλώσσα, και αυτή η πολιτισμική κληρονομιά κινδυνεύει από τον εξαφανισμό.

Συχνά, τα κωφά παιδιά, λόγω του γεγονότος ότι οι γονείς τους είναι ακούοντες, δεν έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες για την ιστορία και την πολιτισμική κληρονομιά της κοινότητας των Κωφών. Με την συνεργασία επτά οργανισμών, τα Μουσεία Κωφών έλαβαν χρηματοδότηση από την ΕΕ. Ο στόχος αυτού του προγράμματος είναι η διατήρηση της ιστορίας και της κληρονομιάς των Κωφών, καθώς και η ενημέρωση του κοινού για αυτά τα θέματα. Παράλληλα, αναπτύσσεται ένα σύστημα Open Educational Resources (OER), που περιλαμβάνει διαδικτυακά μαθήματα για τους Κωφούς χρήστες νοηματικής γλώσσας, σχετικά με μουσεία και δεξιότητες διοίκησης και επιχειρηματικότητας.

Επιπλέον, ειδικοί συνεργάζονται με τα Μουσεία Κωφών για τη δημιουργία εκπαιδευτικών πόρων που αφορούν τις μουσειακές δεξιότητες και την προστασία της κληρονομιάς. Συνολικά, το πρόγραμμα αποσκοπεί στην ενίσχυση της επικοινωνίας ανάμεσα σε Κωφούς και ακούοντες, καθώς και ανάμεσα σε επαγγελματίες των Μουσείων Κωφών και μη. Τέλος, δύο εξαιρετικά ευρωπαϊκά μουσεία που προάγουν την κωφή κουλτούρα, είναι το Norsk Døvemuseum στη Νορβηγία και το In Silence Museum στη Ρωσία. Το πρώτο μουσείο είναι γνωστό για τη σύγχρονη προσέγγισή του, ενώ το δεύτερο αναδεικνύει τη σημασία της νοηματικής γλώσσας και προωθεί την κατανόηση και τον σεβασμό της πολιτιστικής ποικιλομορφίας σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία.

Κεφάλαιο 3^ο : Κωφοί / Βαρήκοοι & Πολιτισμός

Ο πολιτισμός αποτελεί την ψυχή της ανθρώπινης εξέλιξης και εκφράζει την ποικιλία των ανθρώπινων εκφράσεων, ιδεών και αξιών. Μέσα από τον πολιτισμό, οι κοινότητες εκφράζουν την ταυτότητά τους, μοιράζονται τη γνώση και τις εμπειρίες τους, και διατηρούν τη σύνδεσή τους με το παρελθόν και το μέλλον. Ωστόσο, η πρόσβαση σε αυτόν τον πολύπλοκο κόσμο του πολιτισμού δεν είναι ίση για όλους. Οι

κωφοί και βαρήκοοι άνθρωποι αντιμετωπίζουν ξεχωριστές προκλήσεις και δυσκολίες όταν πρόκειται να απολαύσουν και να συμμετάσχουν στον πολιτισμό.

Η νοηματική γλώσσα των κωφών και βαρήκοων ανθρώπων, παρόλο που είναι μοναδική και πλούσια, δημιουργεί μια πρόκληση όσον αφορά την επικοινωνία και την αλληλεπίδρασή τους με τον πολιτισμό. Μελέτες έχουν δείξει με σαφήνεια ότι οι Κωφοί αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στην καθημερινότητά τους, δεδομένης της αδυναμίας τους να επικοινωνήσουν με άτομα που δεν καταλαβαίνουν τη νοηματική γλώσσα (Yaganoglu, 2021).

Οι πολιτιστικοί χώροι, όπως μουσεία, θέατρα, κινηματογράφοι και εκθεσιακοί χώροι, ενδέχεται να μην έχουν αναπτύξει τις κατάλληλες δομές και πρακτικές για να φιλοξενήσουν αυτούς τους επισκέπτες με αναπηρίες. Ως αποτέλεσμα, υπάρχει μια ανάγκη να εξεταστεί πώς η προσβασιμότητα μπορεί να βελτιωθεί, ενθαρρύνοντας την ολοκληρωμένη και ουσιαστική συμμετοχή αυτών των ατόμων στον πολιτιστικό βίο.

3.1 Η Κοινότητα των Κωφών και βαρήκοων

Η έννοια της "κοινότητας των κωφών" αποκτά διαστάσεις σε διάφορα επίπεδα, όπως το δημογραφικό, γλωσσολογικό, πολιτικοκοινωνικό και πολιτισμικό. Πρόσφατα, έχουν διεξαχθεί πολλές μελέτες και έχουν γραφτεί αρκετά άρθρα που εξετάζουν τους κωφούς, την κοινότητά τους και την κουλτούρα τους. Τα άτομα με αναπηρία ακοής έχουν δημιουργήσει ένα μοναδικό σύστημα αξιών το οποίο δεν καθορίζεται μόνο από την απώλεια της ακοής τους. Παρόμοια με άλλες πολιτισμικές ομάδες, οι κωφοί έχουν τις δικές τους μοναδικές εμπειρίες, γλώσσα και τρόπο ζωής. Αυτά τα χαρακτηριστικά μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά (Λαμπροπούλου, 1999: 21-22).

Σύμφωνα με τους Soleman και Bousquat (2021), από μια κοινωνικο-ανθρωπολογική προοπτική, οι κωφοί είναι μέρος μιας κουλτούρας μέσω της οποίας συλλαμβάνουν, συλλέγουν πληροφορίες και βιώνουν τον κόσμο διαφορετικά. Έτσι, η κοινότητα των κωφών έχει έναν δικό της ξεχωριστό πολιτισμό και μια μοναδική ταυτότητα που τους γεμίζει με μια αίσθηση υπερηφάνειας (Becerra Sepúlveda, 2020), αυτά τα μοναδικά χαρακτηριστικά τους ενθάρρυναν ακόμη και να διεκδικούν μια διαφορετική κοινωνική σύλληψη και ονομάζουν κατάσταση της κώφωσης τους, με το κεφαλαίο γράμμα «Κ». Ο όρος κωφός λοιπόν με «κ» μικρό, είναι ο όρος που δηλώνεται μέσα από την κλινική – ιατρική προσέγγιση, ενώ ο όρος Κωφός αναφέρεται σε εκείνους τους ανθρώπους που εντάσσονται σε μια γλωσσική και πολιτιστική μειονότητα (Solano et al., 2018).

Οι άνθρωποι που ζουν με κωφότητα προσαρμόζονται σε ένα περιβάλλον όπου η ομιλία και οι ήχοι δεν αποτελούν κύριο μέσο επικοινωνίας. Αντ' αυτού, χρησιμοποιούν μια δική τους οπτική γλώσσα. Σύμφωνα με το πρώτο εκπαιδευτικό πακέτο επιμόρφωσης, η ανάγκη των κωφών για μια γλώσσα που να είναι προσαρμοσμένη στις οπτικές τους ανάγκες είναι αυτή που τους καθιστά μια πολιτισμική ομάδα, ανεξάρτητα από την απώλεια της ακοής τους.

Η διαφορά των κωφών από άλλες ομάδες ανθρώπων με αναπηρίες βρίσκεται στο γεγονός ότι χρησιμοποιούν μια κοινή οπτική γλώσσα. Αντίθετα, άλλες ομάδες, όπως άτομα με προβλήματα όρασης, μπορεί να έχουν κοινές εμπειρίες, αλλά επικοινωνούν με την κοινή γλώσσα της κοινωνίας και μοιράζονται την κουλτούρα της.

Οι ίδιοι οι κωφοί δεν ορίζονται από τα προβλήματα ακοής τους ούτε καθορίζονται από τον τρόπο που αντιμετωπίζονται από τους ακούντες. Αν και αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό, έχουν δημιουργήσει τις δικές τους ιστορίες, παραδόσεις, κοινωνικές συναντήσεις και εκδηλώσεις. Με αυτόν τον τρόπο, δημιούργησαν τη δική τους ταυτότητα και έχουν εκφράσει τον εαυτό τους (Padden & Humphries, 1988).

Από την άλλη πλευρά, οι ακούντες θα πρέπει να επιδείξουν ευαισθησία και αποδοχή έναντι της διαφορετικότητας, προκειμένου να δώσουν τη δυνατότητα στους κωφούς να συμμετέχουν ενεργά στην ευρύτερη κοινωνία. Δυστυχώς, ωστόσο, η τήρηση αυτής της αρχής δεν εξασφαλίζεται πάντα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τους κωφούς να βρίσκονται συχνά στο περιθώριο και να αντιμετωπίζουν προκαταλήψεις και διακρίσεις, είτε στον εργασιακό χώρο, είτε σε θέματα συμπεριφοράς και καθημερινής αλληλεπίδρασης (Higgins, 1980).

Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση, οι κωφοί μπορούν να οργανωθούν και να συμμετέχουν ενεργά, αντιμετωπίζοντας την ακουοκεντρική φύση της κοινωνίας και τις διακρίσεις που ενδέχεται να υπάρχουν έναντι των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Οι κοινωνικές σχέσεις, οι δραστηριότητες και η απόλαυση μιας πλούσιας κοινωνικής ζωής είναι καίρια μέσα για τους κωφούς μέσα στην κοινότητά τους, επιτρέποντάς τους να αισθάνονται ισότιμοι και να μην νιώθουν ως ελαττωματικοί ή ανάπηροι.

Σύμφωνα με την Padden, η κοινότητα των κωφών καθορίζεται ως "μια ομάδα ατόμων που μοιράζονται μια κοινή περιοχή, έχουν κοινούς στόχους που καθορίζονται από τα μέλη της και παλεύουν για την επίτευξη αυτών των στόχων" (Padden, 1980: 92). Όπως επισημαίνει ο Higgins (1987), ο κοινός τρόπος επικοινωνίας, οι κοινοί στόχοι και οι αλληλεπιδράσεις, καθώς και η ανταλλαγή σημαντικών εμπειριών, δημιουργούν την κοινότητα των κωφών ως μια συνάντηση ανθρώπων. Οι Baker και Padden (1978) προσέθεσαν τον δικό τους απλό αλλά αποτελεσματικό ορισμό, δηλώνοντας ότι η κοινότητα των κωφών περιλαμβάνει κωφούς και βαρήκοους που μοιράζονται μια κοινή γλώσσα, έχουν κοινές εμπειρίες, αξίες και τρόπο αλληλεπίδρασης, και αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και με τους ακούντες.

Η απώλεια της ακοής, όπως και κάθε άλλη μορφή αναπηρίας, μπορεί να παρουσιαστεί στη ζωή ενός ατόμου είτε μόνιμα είτε προσωρινά, λόγω ατυχήματος, ασθένειας ή δυσμενών συνθηκών διαβίωσης (Χριστοφή, 2013: 29-30). Παράλληλα, σύμφωνα με έρευνες, το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα ακοής έχει αυξηθεί, λόγω της επιδείνωσης του προβλήματος της ηχορύπανσης, αλλά και της αύξησης του προσδόκιμου ζωής. Ειδικότερα για τους κωφούς μαθητές, έρευνες έχουν καταγράψει δυσκολία στην ανάπτυξη του λεξιλογίου και στην εκμάθηση των γραμματικών και συντακτικών κανόνων της γλώσσας των ακούντων (Λαμπροπούλου, 1997: 5-6).

Η νοηματική γλώσσα είναι μια εθνική γλώσσα, δηλαδή κάθε χώρα έχει τη δική της νοηματική γλώσσα, ενώ ταυτόχρονα υπάρχει και ένας διεθνής κώδικας για τις

νοηματικές γλώσσες, προκειμένου να διευκολύνεται η επικοινωνία σε διεθνείς εκδηλώσεις, συνέδρια και άλλες δραστηριότητες με διεθνή συμμετοχή. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η ελληνική νοηματική γλώσσα αναγνωρίζεται επίσημα και θεωρείται ισότιμη με την προφορική ελληνική γλώσσα από τον Σεπτέμβριο του 2017 (ν. 4488/2017, άρθρο 65.2.24).

3.2 Η Συμμετοχή των Ατόμων με Κώφωση και Βαρηκοΐα σε πολιτιστικούς χώρους και μουσεία

Τα τελευταία χρόνια, τα μουσεία επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους και προωθούν τη συμμετοχή όλων των κοινωνικών ομάδων. Έχουν επικεντρωθεί στις ανάγκες των διάφορων ομάδων κοινού και, μέσω ερευνών, προσπαθούν να κατανοήσουν καλύτερα και να ικανοποιήσουν κάθε δυνατικό επισκέπτη, είτε ανήκει στο ευρύ κοινό είτε ανήκει σε ειδικές ομάδες. Αυτές οι ειδικές ομάδες μπορεί να περιλαμβάνουν ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, ηλικιωμένους, άτομα με δυσκολίες μάθησης ή αναπτυξιακές δυσκολίες, άτομα από διαφορετικές εθνικές κοινότητες, κοινωνικά μειονεκτούντα άτομα κ.ά..

Για να προσελκύσουν αυτές τις διαφορετικές ομάδες κοινού, τα μουσεία εξετάζουν διάφορες παραμέτρους που αφορούν την προσβασιμότητα. Παραδείγματα αυτών περιλαμβάνουν την κατάρτιση του μουσειακού προσωπικού, τις παρεχόμενες υπηρεσίες, το υλικό πληροφορίας και τις φυσικές υποδομές των κτιρίων. Ειδικότερα, όσον αφορά τα άτομα με αναπηρίες - είτε πρόκειται για περιορισμένη κινητικότητα, αισθητηριακές ενοχλήσεις ή νοητικές δυσκολίες - τα μουσεία παρέχουν ειδικές προσεγγίσεις ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση και η ενεργή συμμετοχή τους στις δραστηριότητες και τα προγράμματα του μουσείου. Οι μουσειακοί χώροι μπορούν να αποτελέσουν περιβάλλον μάθησης και ψυχαγωγίας για αυτές τις ομάδες, εφόσον υπάρχει ειδικός σχεδιασμός που διευκολύνει τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους, την κοινωνική τους ένταξη και την ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους.

Η εκπαιδευτική αξία του μουσείου έχει ιδιαίτερη σημασία για τους κωφούς, αποτελώντας πρόκληση για τους υπεύθυνους των μουσείων. Η ανεπάρκεια ακουστικής αντίληψης ενισχύει την όραση και, μέσω αυτής, το κωφό παιδί "ακούει". Ο μουσειακός χώρος, όπου οι οπτικές ενασχολήσεις κυριαρχούν, αποτελεί το ιδανικό περιβάλλον για σκέψη, έρευνα και δημιουργική φαντασία για το μέλλον.

Για να διασφαλιστεί η ευπροσδοκία και η ενεργή συμμετοχή των ατόμων με ακουστική αναπηρία στο περιβάλλον του μουσείου και στις δραστηριότητές του, απαιτούνται πρακτικά μέτρα και προετοιμασία. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι ιδιαίτερα σημαντικές οι πληροφορίες και η υποστήριξη που προσφέρεται από την ίδια την ομάδα που απευθύνεται, προκειμένου να αναγνωριστούν οι ξεχωριστές επικοινωνιακές ανάγκες των μελών της. Είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ διαφορετικών ατόμων, όπως για παράδειγμα ανάμεσα σε κωφά άτομα και άτομα που είναι κωφά-βαρήκοα.

Άτομα κωφά-βαρήκοα μπορούν να συμβάλλουν στην αξιολόγηση και τη βελτίωση των διάφορων επιλογών που παρέχονται, προκειμένου να προσαρμοστούν καλύτερα οι υπηρεσίες στις ανάγκες τους. Μέσα από αυτήν τη συμμετοχή, ενδυναμώνεται η προσωπική εμπλοκή του κοινού, καθώς αισθάνεται ότι συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που το αφορούν. (Eikelenboom, 2019:53)

Στον τομέα του πολιτισμού, η εφαρμογή aiD (Artificial Intelligence for the Deaf) έχει αποδειχθεί εξαιρετικά καινοτόμα και σημαντική. Αξιοποιώντας τις εξελίξεις στον τομέα της Τεχνητής Νοημοσύνης, αυτή η εφαρμογή έχει δώσει τη δυνατότητα στα άτομα με ακουστικές αναπηρίες να καλύψουν τις επικοινωνιακές τους ανάγκες, συμβάλλοντας στην ομαλή κοινωνική τους ένταξη.

Η aiD λειτουργεί με τρόπο πρωτοποριακό, ανατρέποντας τα προηγούμενα πολιτιστικά δεδομένα. Μέσω της εφαρμογής αυτής, η νοηματική γλώσσα μετατρέπεται αυτόματα από και προς ομιλία και κείμενο, επιτρέποντας την αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ ατόμων που χρησιμοποιούν διαφορετικές γλώσσες. Σε αυτό το πλαίσιο, το 2017 ιδρύθηκε η εταιρεία "Hands Up", το πρώτο πρακτορείο Διερμηνέων Νοηματικών Γλωσσών στην Ελλάδα. Η εταιρεία αυτή παρέχει υπηρεσίες προσβασιμότητας σε διάφορους πολιτιστικούς χώρους και δραστηριότητες, όπως ξεναγήσεις σε μουσεία, θεατρικές παραστάσεις και άλλα. Τα άτομα κωφά-βαρήκοα έχουν τη δυνατότητα να απολαμβάνουν την πολιτιστική προσφορά με τη χρήση της νοηματικής γλώσσας, επιτρέποντας την ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία.

Ένα ενδιαφέρον παράδειγμα είναι η συνεργασία της "Hands Up" με το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, όπου τα άτομα κωφά-βαρήκοα μπορούν να παρακολουθήσουν βίντεο με διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα στη διάρκεια της επίσκεψής τους. Το ίδιο πραγματοποιείται και σε θεατρικές παραστάσεις, επιτρέποντας στο κοινό αυτό να απολαμβάνει πολιτιστικές εκδηλώσεις με πλήρη κατανόηση. Με αυτόν τον τρόπο, η εφαρμογή aiD και πρωτοβουλίες όπως η "Hands Up" συμβάλλουν στην ενίσχυση της προσβασιμότητας και της συμμετοχής των ατόμων με ακουστικές αναπηρίες στον πολιτισμικό χώρο. (Μιχαηλίδου, 2021)

Η Νικολαράζι (2011) υπογραμμίζει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με κωφοαναπηρίες και βαρηκοΐα όσον αφορά την προσβασιμότητά τους σε πολιτιστικούς οργανισμούς. Οι βασικές προκλήσεις συνδέονται με το θέμα της επικοινωνίας, καθώς η όραση αποτελεί κύριο μέσο επικοινωνίας για τα άτομα αυτά.

Για τη διασφάλιση απρόσκοπτης επικοινωνίας, υποστηρίζεται ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ορισμένες παράγοντες. Καταρχάς, είναι σημαντικός ο κατάλληλος φωτισμός στο περιβάλλον ώστε να διευκολύνεται η οπτική επαφή του κοινού με τους ομιλητές κατά τη χρήση της χειλεανάγνωσης ή της νοηματικής γλώσσας. Επιπλέον, η απουσία θορύβων που μπορεί να εμποδίσουν την πρόσβαση σε ακουστικά ερεθίσματα είναι σημαντική, ιδίως για τους επισκέπτες με μερική απώλεια ακοής.

Επιπλέον, η ενσωμάτωση των νοηματικών γλωσσών στο σχεδιασμό και ανάπτυξη τεχνολογιών που συμβάλλουν στην καλύτερη επικοινωνία στο πολιτιστικό τομέα αλλά και εν γένει, σημαίνει αναγνώριση του δικαιώματος της αυτονομίας και του σεβασμού της κουλτούρας των Κωφών. Υπό αυτή την έννοια, όπως δήλωσε ο Llamazares de Prado (2021), η χρήση των τεχνολογιών χωρίς αποκλεισμούς ευνοεί τον εκδημοκρατισμό του πολιτισμού και πρόσβαση σε πληροφορίες ανεξάρτητα από το

πού στον κόσμο ζει ο εκάστοτε επισκέπτης, μια πιο παγκοσμιοποιημένη κοινωνία με πολλαπλές μορφές επικοινωνίας. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό πολύ σημαντικό οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες σε όλο τον κόσμο, να έχουν πρόσβαση σε χαμηλού κόστους ή δωρεάν τεχνολογίες χωρίς αποκλεισμούς.

Διατηρώντας την οπτική επαφή και εξασφαλίζοντας συγκέντρωση, μπορούν να τηρούνται ορισμένες βασικές αρχές που διευκολύνουν την επικοινωνία με τα άτομα κωφά-βαρήκοα. Παραδείγματα αυτών των αρχών είναι η χρήση φράσεων μικρού μεγέθους και απλού ύφους, η ρύθμιση του ρυθμού ομιλίας χωρίς διακυμάνσεις και η χρήση παύσεων για ενίσχυση της κατανόησης. Επιπλέον, η χρήση εικόνων, βίντεο και γραπτού λόγου αποτελεί οπτικά μέσα που είναι προσβάσιμα και κατανοητά, λαμβάνοντας υπόψη το γλωσσικό επίπεδο του κοινού.

Συνολικά, οι παραπάνω αρχές και παράγοντες συμβάλλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που είναι προσβάσιμο και φιλικό προς τα άτομα με ακουστικές αναπηρίες, διευκολύνοντας την απρόσκοπτη πρόσβασή τους σε πολιτιστικούς χώρους.

Οι σημάνσεις προσβασιμότητας για κωφά και βαρήκοα άτομα αποτελούν κρίσιμο μέρος της επικοινωνιακής και περιβαλλοντικής διαμόρφωσης του μουσείου. Αυτές οι σημάνσεις βοηθούν στην παροχή πληροφοριών και κατευθύνσεων σε άτομα με αναπηρίες στην ακοή, προσφέροντας τους τη δυνατότητα να απολαύσουν και να επωφεληθούν πλήρως από την εμπειρία στο μουσείο. Οι σημάνσεις αυτές μπορούν να καλύπτουν διάφορες πτυχές της προσβασιμότητας, όπως η επικοινωνία, η οδήγηση, η πρόσβαση σε υπηρεσίες και δραστηριότητες, καθώς και η αναγνώριση σημαντικών σημείων εντός του μουσείου.

Συγκεκριμένα, οι τρεις κύριες κατηγορίες σημάνσεων που αναφέρατε έχουν τους εξής ρόλους στη διευκόλυνση της επίσκεψης σε ένα μουσείο:

1. Νοηματική Γλώσσα: Η χρήση νοηματικής γλώσσας στις σημάνσεις επιτρέπει την απευθείας επικοινωνία με τα άτομα κωφά-βαρήκοα. Οι σημάνσεις αυτές μπορούν να παρέχουν κατευθύνσεις, πληροφορίες για εκθέματα, περιγραφές και εξηγήσεις σχετικά με το περιεχόμενο του μουσείου.
2. Βρόχοι Επαγωγής: Οι βρόχοι επαγωγής (induction loops) παρέχουν ακουστική υποστήριξη σε άτομα που φορούν βαρήκοα, επιτρέποντάς τους να λαμβάνουν ήχο απευθείας στα ακουστικά τους. Αυτό βοηθά στην καλύτερη αντίληψη του ήχου και την εξυπηρέτηση των ατόμων με ακουστικές αναπηρίες.
3. Υπότιτλοι: Οι υπότιτλοι σε προβολές ή εκδηλώσεις επιτρέπουν στα άτομα με ακουστικές αναπηρίες να αντιλαμβάνονται τον προφορικό λόγο. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περιβάλλοντα όπου υπάρχει αναπαραγωγή ή παρουσίαση περιεχομένου με ήχο.

Η σωστή τοποθέτηση των σημάνσεων, η διασφάλιση κατάλληλου φωτισμού και η ευδιάκριτη θέση τους σε όλο το μουσείο είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική προσβασιμότητα για όλους τους επισκέπτες, ανεξαρτήτως των αναπηριών τους.

Εικόνα 1 Σύμβολο νοηματικής γλώσσας

Πηγή: <https://socialwelfare.upatras.gr/2019/09/16/noimatiki-mia-glossa-gemati-noima/>

Εικόνα 2 Βρόχοι επαγωγής

Πηγή: <https://www.hearinglink.org/technology/hearing-loops/what-is-a-hearing-loop/>

Εικόνα 3 Open Captions

Πηγή: <https://clarencebrowtheatre.com/open-captioning-faq/>

Κεφάλαιο 4^ο : Καλές πρακτικές προσβασιμότητας

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλύσουμε τις πρωτοποριακές προσεγγίσεις και τις εξαιρετικές πρακτικές που υιοθετούν διάφορα μουσεία προκειμένου να εξασφαλίσουν την πλήρη προσβασιμότητα για άτομα με ακουστικές αναπηρίες. Επικεντρωνόμαστε σε μουσεία που ξεχωρίζουν για την ενδιαφέρουσα προσέγγισή τους και τα ειδικά προγράμματα που προσφέρουν για κωφά και βαρήκοα άτομα.

Κατά την επιλογή των μουσείων, λάβαμε υπόψη μας το περιεχόμενο που παρέχουν διαδικτυακά σε ψηφιακή μορφή. Προσεγγίσαμε κάθε ιστοσελίδα με την οπτική γωνία ενός ατόμου με ακουστικές δυσκολίες, εξετάζοντας πώς θα αντιληφθεί

την πληροφόρηση και πώς αυτή η επαφή με το μουσείο μπορεί να είναι θετική και ενδιαφέρουσα.

Στη συνέχεια, εξετάζουμε τις πρακτικές που εφαρμόζονται στον πραγματικό χώρο του μουσείου. Αναλύουμε πώς οι μουσειακοί χώροι είναι διαρρυθμισμένοι για να προσφέρουν βέλτιστη προσβασιμότητα και ευκολία στην κίνηση, με ενδεικτικές σημάνσεις για κωφά και βαρήκοα άτομα. Εξετάζουμε τη χρήση νοηματικής γλώσσας, την ύπαρξη βρόχων επαγωγής για ακουστικά βοηθήματα και τη χρήση υποτίτλων σε προβολές και εκδηλώσεις.

4.1 Προσβασιμότητα και Ενσωμάτωση των Ατόμων με Κώφωση και Βαρηκοΐα σε πολιτιστικούς χώρους και μουσεία σε Ευρώπη και Αμερική.

Στο κεντρικό μας ενδιαφέρον είναι η προσφορά ποιοτικών εμπειριών στους επισκέπτες με ακουστικές δυσκολίες, εξασφαλίζοντας πλήρη αξιοποίηση του πολιτιστικού περιεχομένου που προσφέρουν τα μουσεία.

Το **Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στη Νέα Υόρκη (MoMA)** αποτελεί ένα ανοικτό προς όλους χώρο, που προσφέρει διάφορα προγράμματα και υπηρεσίες για να καλύψει τις ανάγκες μιας ευρείας κοινότητας. Στόχος του είναι να εξασφαλίσει πλήρη προσβασιμότητα για όλους τους επισκέπτες.

Για τους ενήλικες επισκέπτες με ακουστικές προκλήσεις, το MoMA προσφέρει το πρόγραμμα "Ερμηνεύοντας το MoMA". Πρόκειται για μια σειρά ξεναγήσεων που παρέχονται με διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα, επικεντρωμένες σε διάφορες εκθέσεις του μουσείου. Όλοι οι χώροι διαλέξεων του MoMA είναι εξοπλισμένοι με βρόχους επαγωγής και ακουστική περιγραφή. Επιπλέον, υπάρχουν διαθέσιμες συσκευές υποτίτλων για τις ταινίες και η δυνατότητα διερμηνείας σε πραγματικό χρόνο, αρκεί να υποβληθεί σχετικό αίτημα δύο εβδομάδες πριν.

Το μουσείο έχει αποδώσει μεγάλη προσοχή στην κατάρτιση του προσωπικού του, προκειμένου να διασφαλίσει τη σωστή συμπεριφορά και επικοινωνία με τους επισκέπτες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ακοής. Με τις πρωτοποριακές πρακτικές του, τις εξειδικευμένες υπηρεσίες και την εκπαίδευση του προσωπικού του, το MoMA δημιουργεί ένα περιβάλλον φιλόξενο που σέβεται τις ιδιαίτερες ανάγκες και δυνατότητες κάθε επισκέπτη.

Το **Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης της Νέας Υόρκης (MET)** αναδύεται ως μια λαμπρή αστέρας στον κόσμο της τέχνης και του πολιτισμού. Πέρα από την απίστευτη συλλογή έργων τέχνης που φιλοξενεί, το MET διακρίνεται για την αφοσίωσή του στην προσβασιμότητα και την πλήρη συμμετοχή κάθε επισκέπτη, ανεξάρτητα από τις αναπηρίες του.

Με προνοητικότητα και δέσμευση για την προσφορά εμπειριών που ξεπερνούν τα όρια των φυσικών προκλήσεων, το MET δημιουργεί μια πραγματικότητα όπου η

τέχνη γίνεται προσβάσιμη για όλους. Με ξεναγήσεις στην Αμερικανική Νοηματική Γλώσσα, διερμηνεία σε πραγματικό χρόνο και ακουστικές συσκευές, το μουσείο εξασφαλίζει ότι ο καθένας μπορεί να επικοινωνήσει με τα αριστουργήματα της τέχνης και να ανακαλύψει το βάθος και την ομορφιά που προσφέρουν.

Ενσωματώνοντας την πολυφωνία των αναγκών, το MET δείχνει τον δρόμο για έναν πιο προσβάσιμο, πλουραλιστικό και δικαιοότερο πολιτισμό. Από την ποικιλία των προσφερόμενων υπηρεσιών προκύπτει μια εμπειρία που αφορά όλες τις αισθήσεις και αφήνει ανεξίτηλο αποτύπωμα στις καρδιές και στις ψυχές όσων περιηγούνται στα αίθρια αυτού του καλλιτεχνικού θησαυρού.

Ορισμένες από τις προσφερόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνουν:

1. Met Signs Tours: Ξεναγήσεις στην Αμερικανική Νοηματική Γλώσσα (ΑΝΓ), παρέχοντας πληροφορίες για τα έργα τέχνης χωρίς διερμηνεία για ακούοντες.
2. Διερμηνεία στην ΑΝΓ: Δυνατότητα προγραμματισμένων συνεδριών διερμηνείας στην ΑΝΓ για τα προγράμματα του μουσείου, με προειδοποίηση τουλάχιστον δύο εβδομάδων.
3. Ακουστικές συσκευές ξενάγησης (audio guide): Διατίθενται δωρεάν και συνοδεύονται από το απομαγνητοφωνημένο κείμενο (transcript) σε διάφορες μορφές.
4. Υποτιτλισμός σε πραγματικό χρόνο: Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν υποτιτλισμό σε πραγματικό χρόνο για τις διαλέξεις του μουσείου.
5. Βοηθητικές ακουστικές συσκευές: Για βαρήκοους επισκέπτες, υπάρχουν βοηθητικές συσκευές και βρόχοι επαγωγής σε ορισμένες αίθουσες με την αντίστοιχη σήμανση.

Αυτές οι προσφερόμενες υπηρεσίες αποσκοπούν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που είναι προσβάσιμο και προσαρμοσμένο στις ανάγκες των ανθρώπων με αναπηρίες, επιτρέποντάς τους να απολαύσουν τον πολιτισμό και την τέχνη που προσφέρει το μουσείο.

Το **Μουσείο του Βαν Γκογκ στο Άμστερνταμ** έχει καθιερώσει την προσβασιμότητα ως έναν κύριο στόχο της λειτουργίας του. Μέσω στενής συνεργασίας με το ειδικό κοινό που απευθύνεται, προσπαθεί συνεχώς να βελτιώσει τις υπηρεσίες του στον τομέα της προσβασιμότητας.

Στο πλαίσιο αυτό, το μουσείο έχει αναπτύξει διάφορες πρωτοβουλίες. Για τους επισκέπτες με κωφλαλία ή δυσκολίες ακοής, το αμφιθέατρο του μουσείου είναι εξοπλισμένο με επαγωγικό σύστημα βρόχων (loop system), και παρουσιάζεται μια εισαγωγική ταινία στην Ολλανδική Νοηματική Γλώσσα για τη ζωή του καλλιτέχνη. Επιπλέον, η εκπαιδευτική πλατφόρμα "Van Gogh at School" περιλαμβάνει πολλά βίντεο σε νοηματική γλώσσα.

Το μουσείο παρέχει επίσης ξεναγήσεις σε νοηματική γλώσσα (και διεθνή και ολλανδική) από κωφούς ξεναγούς, αλλά η κράτηση πρέπει να γίνει εκ των προτέρων. Επιπλέον, υπάρχει η επιλογή για συνοδεία κωφών επισκεπτών από διερμηνέα. Παρόλο που η πολυμεσική ξενάγηση σε νοηματική γλώσσα δεν είναι ακόμα διαθέσιμη, οι πληροφορίες για τα σημαντικότερα έργα της πολυμεσικής ξενάγησης προσφέρονται σε γραπτή μορφή και διατίθενται σε πολλές γλώσσες.

Η ιστοσελίδα του μουσείου παραπέμπει σε ένα άρθρο με τίτλο "Listening with your eyes", στο οποίο παρουσιάζονται οι προσπάθειες του μουσείου για τη βελτίωση της προσβασιμότητας. Μια αξιοσημείωτη πτυχή είναι η συνεργασία του μουσείου με την εταιρεία "Wat Telt!", που ιδρύθηκε από δύο κωφές αδελφές με σκοπό την αύξηση της προσβασιμότητας για τα κωφά άτομα. Μέσα από αυτήν τη συνεργασία, πραγματοποιήθηκε έρευνα που παρείχε σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις ανάγκες και προσδοκίες του ειδικού κοινού. Συγκεκριμένες πρωτοβουλίες που απορρέουν από αυτήν την έρευνα περιλαμβάνουν την εκπαίδευση του προσωπικού, τη γραπτή παροχή πληροφοριών, την επαρκή φωτισμό, τις ξεναγήσεις σε νοηματική γλώσσα από κωφούς ξεναγούς και την πολυμεσική ξενάγηση.

Τα **μουσεία Tate στην Αγγλία** (TATE Britain, Tate Modern, Tate Liverpool, Tate St Ives) έχουν αναπτύξει πολλές πρωτοβουλίες για να ενισχύσουν την προσβασιμότητα για τους επισκέπτες με ειδικές ανάγκες. Εκτός από τη χρήση βρετανικής νοηματικής γλώσσας και επαγωγικών βρόχων, προσφέρουν τη δυνατότητα χρήσης "καρτών επικοινωνίας" ως μέσο μη λεκτικής επικοινωνίας. Οι επισκέπτες μπορούν να κατεβάσουν αυτές τις κάρτες στα κινητά τους τηλέφωνα ή να τις εκτυπώσουν και να τις χρησιμοποιήσουν για να ζητήσουν κατευθύνσεις για διάφορες παροχές του μουσείου, όπως την καφετέρια ή την έξοδο.

Ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον στοιχείο είναι η "Δήλωση Προσβασιμότητας" που παρέχεται για την ιστοσελίδα και τις εφαρμογές κινητών των Tate. Σε αυτήν τη δήλωση αναφέρονται τα σημεία που δεν είναι προσβάσιμα και παρέχεται η δυνατότητα στο κοινό να επικοινωνήσει με τα μουσεία εάν χρειάζεται πληροφορίες σε διαφορετική μορφή ή για να αναφέρει δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Επιπλέον, προσκαλεί το κοινό να συμμετάσχει στις αξιολογήσεις για θέματα προσβασιμότητας.

Από αυτές τις πρωτοβουλίες, είναι φανερό ότι τα μουσεία Tate δίνουν μεγάλη σημασία στην προσβασιμότητα και στη βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρουν. Η διαρκής επικοινωνία με το κοινό και η υποστήριξη από τις αντίστοιχες ομάδες είναι κρίσιμες για τη διαρκή βελτίωση των συνθηκών επίσκεψης για τους επισκέπτες με αναπηρία.

Το **Μουσείο της Αποβάθρας Μπρανλί - Ζακ Σιράκ** (Musée du quai Branly - Jacques Chirac) στο Παρίσι αναγνωρίζεται για την πολιτική του προσβασιμότητας που προσφέρει σε άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ). Από την περιήγηση στην ιστοσελίδα του μουσείου, είναι εμφανές ότι έχει επιδιώξει να καταστήσει τις υπηρεσίες και τις εκθέσεις του προσβάσιμες για όλους, περιλαμβανομένων των ΑμεΑ.

Οι προσπάθειες για τη βελτίωση της προσβασιμότητας στο μουσείο περιλαμβάνουν:

1. Ιστοσελίδα: Η ιστοσελίδα του μουσείου έχει ειδικό εικονίδιο που παρέχει πληροφορίες σχετικά με την προσβασιμότητα για τα ΑμεΑ. Αυτό επιτρέπει στους επισκέπτες να ενημερώνονται για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και δυνατότητες προσβασιμότητας.

2. Σήμανση Tourisme & Handicap: Το μουσείο έχει λάβει τη σήμανση "Tourisme & Handicap", που αναγνωρίζει την προσβασιμότητα που παρέχει σε ΑμεΑ στον κινητικό, νοητικό και ακουστικό τομέα.

3. Ειδικά Σχεδιασμένες Δράσεις: Το μουσείο παρέχει ειδικά σχεδιασμένες δραστηριότητες για διάφορες ομάδες ΑμεΑ. Αυτές περιλαμβάνουν εφαρμογή για iPad στην Γαλλική Νοηματική Γλώσσα (ΓΝΓ), ξεναγήσεις με υποστήριξη για χειλεανάγνωση και εφαρμογές όπως η "Les experts quai Branly".

4. Βίντεο και Υποστηρικτικό Ερμηνευτικό Υλικό: Το μουσείο προσφέρει εισαγωγικά βίντεο σε Γαλλική Νοηματική Γλώσσα για αντικείμενα στον χώρο υποδοχής και στις εκθέσεις. Επίσης, χρησιμοποιεί μαγνητικούς βρόχους επαγωγής και υποστηρικτικό ερμηνευτικό υλικό με υπότιτλους.

5. Πρακτικές Οδηγίες και Υλικό: Το μουσείο παρέχει πρακτικό οδηγό για κωφά και βαρήκοα άτομα με λεπτομέρειες για τον εξοπλισμό που παρέχεται, τις δραστηριότητες και άλλες πληροφορίες.

6. Επικοινωνία μέσω Acceo: Το μουσείο προσφέρει τη δυνατότητα επικοινωνίας για παιδιά μέσω της υπηρεσίας Acceo, που επιτρέπει σε παιδιά να επικοινωνούν τηλεφωνικά χρησιμοποιώντας απομαγνητοφώνηση του λόγου, διερμηνεία σε ΓΝΓ ή οπτική κωδικοποίηση σε ομιλία Cued.

Αυτές οι προσπάθειες επιβεβαιώνουν την δέσμευση του μουσείου να διασφαλίσει ότι άτομα με αναπηρίες μπορούν να απολαμβάνουν πλήρως την εμπειρία του επισκέπτη στον πολιτιστικό του χώρο.

Το **Μουσείο Matisse στη Νίκαια της Γαλλίας**, είναι ένα μουσείο που ενστερνίζεται την ιδέα της προσβασιμότητας για όλους. Προσφέρει στους κωφούς και βαρήκοους επισκέπτες τη δυνατότητα χρήσης tablets με βίντεο και πληροφοριακό υλικό για τις υπηρεσίες ξεναγήσεων στη Γαλλική Νοηματική Γλώσσα (ΓΝΓ). Επίσης, διαθέτει τη σήμανση "Tourisme & Handicap", που πιστοποιεί την προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρίες, αποδεικνύοντας τη δέσμευσή του για προσβάσιμο τουρισμό για όλους.

Η εταιρεία "**Signes de sens**" είναι ένα εξαιρετικό παράδειγμα εταιρείας που ειδικεύεται στην προσβασιμότητα στον τομέα του πολιτισμού. Αντιλαμβάνεται την αναπηρία ως πηγή δημιουργικότητας και καινοτομίας. Παρέχει εκπαίδευση και υπηρεσίες για την προσβασιμότητα των μουσείων, φεστιβάλ και βιβλιοθηκών, με

σκοπό να βελτιώσει τις υπηρεσίες προς το κοινό με αναπηρίες. Η προσέγγισή της στην προσβασιμότητα υποστηρίζει την ιδέα του καθολικού σχεδιασμού, που εξυπηρετεί την προσβασιμότητα για όλους.

Και τα δύο παραδείγματα καταδεικνύουν τη σημασία της δέσμευσης των μουσείων και των πολιτιστικών χώρων γενικότερα για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες. Αναγνωρίζουν ότι οι ειδικές ανάγκες του κοινού με αναπηρίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και ενσωματώνονται στις υπηρεσίες, τις δραστηριότητες και την ενημέρωση που παρέχονται σε αυτούς τους χώρους. Αυτό δεν αφορά μόνο τη φυσική προσβασιμότητα, αλλά και την πρόσβαση σε πληροφορίες και εμπειρίες με τρόπο που να είναι προσιτός και κατανοητός για όλους.

4.2 Προσβασιμότητα και Ενσωμάτωση: Η κατάσταση των Μουσείων στην Ελλάδα για Άτομα με Κώφωση και Βαρηκοΐα

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζουμε μερικά ελληνικά μουσεία που δείχνουν διακριτικό ενδιαφέρον και δράση προς την κατεύθυνση μιας ανοιχτής και προσβάσιμης μουσειακής κοινότητας, που καλωσορίζει και εξυπηρετεί με ισότιμες υπηρεσίες όλους τους επισκέπτες, συμπεριλαμβανομένων αυτών με κώφωση και βαρηκοΐα. Η προσέγγισή μας προς πολλά μουσεία έγινε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τηλεφώνου, αναζητώντας πρόσθετες πληροφορίες. Δυστυχώς, όμως, δεν υπήρξε ανταπόκριση από όλα τα μουσεία που προσεγγίσαμε. Έτσι, τα στοιχεία που παρουσιάζονται συλλέχθηκαν αποκλειστικά μέσω έρευνας και καταγραφής σχετικής πληροφόρησης μέσω διαδικτύου, δελτίων τύπου ή των επίσημων ιστοσελίδων τους.

Ένα από τα ελληνικά μουσεία που ξεχωρίζει στο θέμα της προσβασιμότητας είναι το **Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης** στην Αθήνα. Το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης σε συνεργασία με το πρακτορείο Διερμηνέων Νοηματικής γλώσσας «HandsUp», έχοντας ως στόχο την προσβασιμότητα και συμπερίληψη όλων των κωφών και βαρήκων επισκεπτών του, προσφέρει μια ξεχωριστή εμπειρία στον 1ο και στον 4ο όροφο με ειδικά διαμορφωμένα βίντεο (αυτοματοποιημένης ξενάγησης) στην Ελληνική νοηματική γλώσσα, αλλά και διεθνή νοήματα για τους επισκέπτες από το εξωτερικό. Επιπλέον σε 2ο και 3ο όροφο οι κωφοί επισκέπτες μπορούν μέσω εφαρμογής στο κινητό τους να σκανάρουν ειδικά QR codes και να παρακολουθήσουν όλες τις περιγραφές των εκθεμάτων σε βίντεο στη νοηματική μέσω της κινητής τους συσκευής. Στα βίντεο υπάρχει και ταυτόχρονος υποτιτλισμός σε Ελληνικά και Αγγλικά. Παράλληλα το μουσείο παρέχει και προσβάσιμα βίντεο στην ιστοσελίδα του μουσείου, με διερμηνεία στη νοηματική και υπότιτλους.

Στο μουσείο προσφέρεται επίσης η δυνατότητα ξενάγησης στους χώρους με ζωντανή διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα από επαγγελματίες διερμηνείς της HandsUp. Στην είσοδο του Μουσείου μπορεί κανείς να δει το πρόγραμμα, τα προγράμματα του μουσείου και άλλες βασικές πληροφορίες σε βίντεο με διερμηνεία στην ελληνική νοηματική αλλά και διεθνή νοήματα.

Τέλος, το Μουσείο θέλοντας να παρέχει μια ξεχωριστή εμπειρία στους κωφούς και βαρήκοους επισκέπτες, εκπαιδευσε το προσωπικό του για να μπορεί να έχει μια βασική επικοινωνία με τους κωφούς επισκέπτες στη νοηματική γλώσσα αλλά και τους σωστούς τρόπους προσέγγισης τους.

Τα βίντεο αυτά δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus+ με τίτλο "ToMiMEUs: Towards a Multisensory and Inclusive Museum for Individuals with Sensory Disabilities", με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συγχρηματοδότηση από το Εθνικό Οργανισμό της Ρουμανίας. Το έργο ToMiMEUs στοχεύει στην ευαισθητοποίηση του μουσειακού προσωπικού, τη δημιουργία ευκαιριών για άτομα με αισθητηριακές αναπηρίες, τη συνεργασία μεταξύ μουσείων και πανεπιστημίων, καθώς και την ανάδειξη καλύτερων πρακτικών για τη δημιουργία ενός προσβάσιμου, πολυαισθητηριακού και συμμετοχικού μουσείου. Το έργο έχει διεθνείς συνεργάτες από Ρουμανία, Τουρκία και άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένου του Πανεπιστημίου της Θεσσαλίας από την Ελλάδα.

Συνολικά, το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης αποτελεί ένα ενδιαφέρον παράδειγμα ενθάρρυνσης της προσβασιμότητας και της ενσωμάτωσης, προσφέροντας πλούσιο περιεχόμενο για τον κώφωση και βαρηκοΐα πληθυσμό. Το έργο ToMiMEUs αντικατοπτρίζει την ανάγκη για διαρκή βελτίωση και καινοτομία στον τομέα της προσβασιμότητας στην πολιτιστική κληρονομιά.

Το έργο **SignGuide** που χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ και υλοποιείται από το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, αποτελεί ένα ενδιαφέρον πρόγραμμα που αποσκοπεί στη δημιουργία ενός προηγμένου συστήματος αυτόματης ξενάγησης για κωφούς επισκέπτες, χρησιμοποιώντας νοηματική γλώσσα. Συγκεκριμένα, το έργο αποσκοπεί στη δημιουργία ενός διαδραστικού συστήματος ξενάγησης σε μουσείο, που θα επιτρέπει στους κωφούς επισκέπτες να κάνουν ερωτήσεις στη νοηματική γλώσσα και να λαμβάνουν απαντήσεις σε αυτήν τη γλώσσα. Επιπλέον, το σύστημα θα παρέχει επιπλέον περιεχόμενο στη νοηματική γλώσσα, χρησιμοποιώντας avatar ή βίντεο, και θα αξιοποιεί τεχνικές από τον τομέα της υπολογιστικής όρασης και της μηχανικής μάθησης.

Εντούτοις, παρότι το έργο SignGuide έχει ξεκινήσει από τον Ιούλιο του 2020 και έχει διάρκεια 30 μηνών, δεν υπάρχουν πληροφορίες για την πρόοδο του έργου και αν υπάρχουν ήδη διαθέσιμα αποτελέσματα ή υλοποιημένες δράσεις προσβασιμότητας για τους κωφούς και βαρήκοους επισκέπτες. Η μόνη νέα διαθέσιμη πληροφορία ήταν στις 2 Ιουνίου 2023, σχετικά με την διοργάνωση μιας Επιστημονικής Υβριδικής Ημερίδας με τίτλο: "Μουσεία χωρίς αποκλεισμούς: Μουσειακές εμπειρίες για άτομα με προβλήματα ακοής", η οποία διοργανώθηκε από το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης αλλά δεν φαίνεται να τέθηκε ακόμα σε λειτουργία η εν λόγω εφαρμογή. Επίσης, ανατρέχοντας σε προηγούμενες δράσεις του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, βρέθηκαν δύο περιπτώσεις που απευθύνονταν στο κοινό των κωφών και βαρήκοων επισκεπτών.

Το 2016, πραγματοποιήθηκαν ξεναγήσεις στη νοηματική γλώσσα στο πλαίσιο της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων με θέμα "Πολύγλωσσο μουσείο με μουσικές συναντήσεις". Το 2018, πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο "Η

Θεσσαλονίκη μας ταξιδεύει. Μικρά μυστικά της καθημερινής ζωής μιας αρχαίας μεγαλούπολης", που απευθυνόταν σε σχολικές ομάδες κωφών-βαρήκοων.

Αν και τα παραπάνω προγράμματα αποδεικνύουν την προσπάθεια του μουσείου για προσβασιμότητα, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τη συνέχιση τέτοιων δράσεων στην παρούσα περίοδο.

Η έλλειψη αναφοράς σε κωφούς και βαρήκοους επισκέπτες στις πληροφορίες περί προσβασιμότητας στο **Μουσείο της Ακρόπολης** μπορεί να υποδεικνύει ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα προγράμματα ή πρωτοβουλίες που να έχουν σχεδιαστεί για αυτό το κοινό. Εντούτοις, η διαθεσιμότητα της υπηρεσίας ακουστικής ξενάγησης παρέχει μια μορφή προσβασιμότητας για άτομα με ακουστικές αναπηρίες.

Προφανώς, θα μπορούσε να γίνει μια ενίσχυση της προσπάθειας για προσβασιμότητα, προσαρμόζοντας τις εκθέσεις και τα προγράμματα του μουσείου ώστε να εξυπηρετούν και το κοινό των κωφών και βαρήκοων επισκεπτών.

Η αναπηρία, ως ένα σημαντικό θέμα της σύγχρονης κοινωνίας, αναδύεται σε νέο πνεύμα και βάθος μέσα από την έκθεση "An Archaeology of Disability / Μια Αρχαιολογία της Αναπηρίας", που φιλοξενείται στο **Μουσείο Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου**. Αυτή η εκθεσιακή πρωτοβουλία εγκαινιάζει ένα νέο κεφάλαιο στον προβληματισμό γύρω από την αναπηρία, με στόχο να δημιουργήσει βαθύτερη κατανόηση και σύνδεση μεταξύ της ιστορίας, της τέχνης και της σύγχρονης ανθρώπινης εμπειρίας.

Μεταφέροντας τον επισκέπτη σε μια αρχαιολογική ανασκαφή, η έκθεση εξερευνά την ιστορία και την αναπαράσταση της αναπηρίας στην τέχνη, τον πολιτισμό και την κοινωνία. Μέσα από τον διαλογισμό αυτό, προκύπτει μια ευρύτερη αντίληψη για τον ρόλο και την αξία των ανθρώπων με αναπηρίες στην ανθρώπινη πορεία.

Καθώς η έκθεση παρουσιάζεται από τις 28 Ιουνίου έως τις 30 Οκτωβρίου 2023, αναδεικνύει τη σημασία της συνεχούς εξέλιξης και της προσαρμογής των μουσείων στις σύγχρονες ανάγκες. Οι εβδομαδιαίες ξεναγήσεις στην ελληνική γλώσσα και την ελληνική νοηματική γλώσσα συμβάλλουν στη διεύρυνση της κοινότητας των επισκεπτών που θα συμμετάσχουν σε αυτό το ενδιαφέρον ταξίδι ανασκαφής στον κόσμο της αναπηρίας και της ανθρώπινης ποικιλομορφίας.

Η **Νομισματική Συλλογή της Alpha Bank**, ένας θησαυρός από νομίσματα που αποτελεί μία από τις σπουδαιότερες συλλογές στον κόσμο, γιόρτασε τα 50 της χρόνια με μία εντυπωσιακή έκθεση. Αυτή η έκθεση αποκαλύπτει μια νέα διάσταση του νομίσματος, αναδεικνύοντας το ως έναν καταγραφέα στιγμών και μηνυμάτων. Μέσα από 150 σπάνια νομίσματα, η έκθεση μετατρέπει το νόμισμα σε έργα τέχνης αρχαίας ελληνικής τέχνης. Ωστόσο, η έκθεση δεν παραβλέπει την προσβασιμότητα. Αντιθέτως, εξασφαλίζει ότι όλοι θα έχουν πρόσβαση σε αυτή την πλούσια εμπειρία. Διοργανώνονται ξεναγήσεις με διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα, δημιουργώντας ένα περιβάλλον που είναι προσβάσιμο για όλες τις ανάγκες. Αυτή η πρωτοβουλία ενσωματώνει την πολυμορφία των επισκεπτών και δημιουργεί μια αυθεντική εμπειρία που αναδεικνύει το ρόλο του νομίσματος ως πηγή αισθητικής και ιστορικής πληροφορίας.

Η **εφαρμογή aiD (artificial intelligence for the deaf)** αντιπροσωπεύει μια επαναστατική πρωτοβουλία που ανατρέπει τα δεδομένα στην επικοινωνιακή στήριξη

των ατόμων με προβλήματα ακοής. Το aiD δεν απλά αποτελεί ένα τεχνολογικό εργαλείο, αλλά σηματοδοτεί μια πραγματική αλλαγή στην κοινωνική ενσωμάτωση και επικοινωνία αυτών των ατόμων.

Η εφαρμογή αυτή εκμεταλλεύεται τις πρόσφατες εξελίξεις στην Τεχνητή Νοημοσύνη και την επεξεργασία γλώσσας. Συγκεκριμένα, αναπτύσσει αλγορίθμους που μπορούν να μετατρέπουν αυτόματα την ομιλία και το κείμενο σε νοηματική γλώσσα μέσω ενός άβαταρ. Το αντίστροφο επίσης είναι εφικτό, μετατρέποντας τη νοηματική γλώσσα σε κείμενο ή ομιλία.

Η εφαρμογή αναδεικνύει τη σημασία της προσβασιμότητας στην τεχνολογία και την επικοινωνία. Με τη συμμετοχή πολλών εταιρειών και οργανισμών, συμπεριλαμβανομένης της HandsUp, του πρώτου πρακτορείο διερμηνέων νοηματικής γλώσσας στην Ελλάδα, η εφαρμογή συνδυάζει την τεχνολογία με την εκπαίδευση και την κοινωνική ευαισθησία. Επιδιώκει να προσφέρει ολοκληρωμένη λύση για την επικοινωνία των ατόμων με προβλήματα ακοής, βοηθώντας στην κοινωνική τους ενσωμάτωση και διευκολύνοντας την πρόσβαση τους στον πολιτισμό και την πληροφορία.

Στον επίλογο αυτού της ενότητας, προκύπτει μια εμφανής ανάγκη για ενίσχυση της προσβασιμότητας και ενσωμάτωσης στα μουσεία της Ελλάδας για άτομα με κώφωση και βαρηκοΐα. Οι προκλήσεις είναι πολλές και ποικίλες, αλλά η σημασία της διασφάλισης ίσων ευκαιριών για όλους τους επισκέπτες είναι αδιαμφισβήτητη

Κατά την διάρκεια της έρευνας αυτής, αναδείχθηκαν ορισμένα μουσεία που έχουν λάβει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της προσβασιμότητας. Η πρωτοβουλία τους αξίζει αναγνώρισης, και αποτελεί ένα παράδειγμα για άλλα μουσεία που επιθυμούν να ακολουθήσουν αυτό το μονοπάτι.

Παράλληλα, όμως, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι υπάρχει ακόμα πολύ δουλειά προς την επίτευξη της πλήρους προσβασιμότητας. Τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία είναι πολλαπλά, από την φυσική διαμόρφωση των κτιρίων μέχρι την παροχή κατάλληλων εκπαιδευτικών και ενημερωτικών υλικών.

Κεφάλαιο 5^ο : Αποτελέσματα έρευνας

5.1 Περιγραφική Ανάλυση

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στην παρούσα έρευνα, το δείγμα αποτέλεσαν 102 άτομα (N=102), οι οποίοι είναι κωφοί ή βαρήκοοι. Ο παρακάτω πίνακας (Πιν.1) παρουσιάζει τις συχνότητες και το ποσοστό για κάθε ηλικιακή ομάδα που συμμετείχε στην έρευνα. Από το σύνολο του δείγματος, το 42,2% είναι ηλικίας 31-40 ετών και ακολουθεί το 26,5% ηλικίας 41-50

ετών, το 11,8% ηλικίας 50 ετών και άνω, το 18,8% είναι ηλικίας 25-30 και 9 άτομα (8,8% του δείγματος) ηλικίας έως 18-24 ετών. Ως προς το φύλο, υπάρχει μια ισορροπία στο δείγμα με το 51% των ερωτηθέντων να είναι γυναίκες και το 47,1% άνδρες ενώ το 2% δηλώνουν «άλλο».

Πίνακας 1 Ηλικία ερωτώμενων

Ηλικία;				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
18-24	9	8,8	8.8	8.8
25-30	11	10.8	10.8	19.6
31-40	43	42.2	42.2	61.8
41-50	27	26.5	26.5	88.2
50 και άνω	12	11.8	11.8	100.0
Total	102	100.0	100.0	

Ακόμα, αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο (Πιν.2), τουλάχιστον οι μισοί (με ποσοστό 41,2%) δηλώνουν ότι έχουν ολοκληρώσει ανώτερη μόρφωση (ΑΕΙ/ΤΕΙ) ενώ ακολουθούν όσοι έχουν μεταπτυχιακό/ διδακτορικό και όσοι είναι απόφοιτοι λυκείου (με ποσοστό 16,7% αντίστοιχα), όσοι έχουν ανώτερη μόρφωση (ΙΕΚ κλπ) (με ποσοστό 15,7%) και οι απόφοιτοι γυμνασίου και δημοτικού (με ποσοστό 6,9% και 2,9% αντίστοιχα).

Πίνακας 2 Μορφωτικό επίπεδο ερωτώμενων

Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Απόφοιτος Δημοτικού	3	2,9	2,9	2,9
Απόφοιτος Γυμνασίου	7	6,9	6,9	9,8
Απόφοιτος Λυκείου	17	16,7	16,7	26,5
Ανώτερη μόρφωση (ΙΕΚ κλπ)	16	15,7	15,7	42,2
Ανώτερη μόρφωση (ΑΕΙ/ΤΕΙ)	42	41,2	41,2	83,3
Μεταπτυχιακό/ Διδακτορικό	17	16,7	16,7	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Σχετικά με το κύριο μέσο επικοινωνίας των ερωτηθέντων (κωφών ή βαρήκοων ατόμων) στην καθημερινότητά τους, η πλειοψηφία αξιοποιεί κυρίως και τη νοηματική γλώσσα και τον προφορικό/ γραπτό λόγο (με ποσοστό 52,5%) ενώ μόνο τη νοηματική γλώσσα αξιοποιούν το 42,6% και μόνο τον προφορικό/ γραπτό λόγο το 5% των ερωτηθέντων (Πιν.3).

Πίνακας 3 Κύριο μέσο επικοινωνίας στην καθημερινότητα

Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας σας στην καθημερινότητάς σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Νοηματική γλώσσα	43	42,2	42,6	42,6
Προφορικός/ γραπτός λόγος	5	4,9	5,0	47,5
Και τα δύο	53	52,0	52,5	100,0
Total	101	99,0	100,0	
Missing	1	1,0		
Total	102	100,0		

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Ως προς το πόσο ικανοποιημένοι αισθάνονται οι ερωτώμενοι κωφοί ή βαρήκοοι σχετικά με την πρόσβαση που έχουν στα πολιτιστικά δρώμενα και στα εκδηλώσεις όπως θέατρο, μουσεία, συναυλίες κ. α. με ένα σύστημα αξιολόγησης κλίμακας από το 1: Καθόλου έως το 5: Πάρα πολύ, από τον Πιν.4 παρατηρείται ότι η πλειοψηφία δηλώνει λίγο ή ουδέτερα ικανοποιημένη (με ποσοστό 65,7%) ενώ μόλις 1 στους 4 δηλώνουν πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι (με ποσοστό 25,5%) και το 8,8% δηλώνει καθόλου ικανοποιημένο.

Πίνακας 4 Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την πρόσβαση που έχετε σε πολιτιστικά δρώμενα και εκδηλώσεις πχ Θέατρο, μουσεία, συναυλίες κτλ.;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	9	8,8	8,8	8,8
Λίγο	38	37,3	37,3	46,1
Ουδέτερα	29	28,4	28,4	74,5
Πολύ	19	18,6	18,6	93,1
Πάρα πολύ	7	6,9	6,9	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Για καλύτερη πρόσβαση των κωφών/ βαρήκοων πολιτών στον τομέα του πολιτισμού, τουλάχιστον 7 στους 10 ερωτηθέντες θεωρούν σημαντικότερες αρκετές υπηρεσίες μαζί (δηλαδή και διερμηνεία στη νοηματική (δια ζώσης) και υποτιτλισμό/ υπερτιτλισμό και διερμηνεία στη νοηματική μέσω βίντεο) ενώ το 21,6% θεωρεί κυρίως σημαντικότερη τη διερμηνεία στη νοηματική (δια ζώσης) (Πιν.5).

Πίνακας 5 Για την καλύτερη πρόσβαση των κωφών/ βαρήκοων πολιτών στο τομέα του πολιτισμού, ποια υπηρεσία θεωρείτε σημαντικότερη;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διερμηνεία στη νοηματική (δια ζώσης)	22	21,6	21,6	21,6
Υποτιτλισμός/ Υπερτιτλισμός	5	4,9	4,9	26,5
Διερμηνεία στη νοηματική (μέσω βίντεο)	2	2,0	2,0	28,4
Όλα τα παραπάνω	72	70,6	70,6	99,0
Άλλο	1	1,0	1,0	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Στη συνέχεια, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σχετικά με τη συχνότητα επίσκεψης σε πολιτιστικούς χώρους. Τουλάχιστον 2 στους 5 επισκέπτονται κάποιον πολιτιστικό χώρο μια φορά το τρίμηνο (με ποσοστό 42,2%) και αρκετοί επίσης απάντησαν μια φορά το χρόνο (30,4%). Μεγαλύτερη συχνότητα (μια φορά το μήνα, την εβδομάδα ή/και περισσότερο από μια φορά την εβδομάδα) απάντησε ότι τους επισκέπτονται το 27,4% με μόνο 5 στους 102 ερωτηθέντες να δηλώνουν την συχνότερη επίσκεψη (περισσότερο από μια φορά την εβδομάδα) σε πολιτιστικούς χώρους (Πιν.6).

Πίνακας 6 Πόσο συχνά επισκέπτεστε πολιτιστικούς χώρους;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Μια φορά το χρόνο	31	30,4	30,4	30,4
Μια φορά το τρίμηνο	43	42,2	42,2	72,5
Μια φορά το μήνα	19	18,6	18,6	91,2
Μια φορά την εβδομάδα	4	3,9	3,9	95,1
Περισσότερο από μια φορά την εβδομάδα	5	4,9	4,9	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Σε κλίμακα από το 1: καθόλου έως το 5: πάρα πολύ και με μέσο όρο 3,93/5, παρατηρήθηκε ότι τουλάχιστον 4 στους 5 δηλώνουν πως η τεχνολογία έχει βοηθήσει πολύ έως πάρα πολύ στην προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκοων πολιτών στον πολιτισμό ενώ μόλις το 2,9 δεν πιστεύει καθόλου σε αυτήν (Πιν.7).

Πίνακας 7 Πόσο θεωρείτε πως η τεχνολογία έχει βοηθήσει την προσβασιμότητα των κοφών και βαρήκοων στον πολιτισμό;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	3	2,9	2,9	2,9
Λίγο	12	11,8	11,8	14,7
Ουδέτερα	5	4,9	4,9	19,6
Πολύ	51	50,0	50,0	69,6
Πάρα πολύ	31	30,4	30,4	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Ακόμα, από τους ερωτηθέντες, ανάμεσα σε πολιτιστικούς χώρους όπως θέατρα, μουσεία, κινηματογράφους, ζωγραφικές/ φωτογραφικές εκθέσεις και συναυλίες, αρκετοί προτιμούν συνήθως τα μουσεία (με ποσοστό 12,7%) ενώ ακολουθούν οι κινηματογράφοι (10,8%), οι συναυλίες (4,9%), τα θέατρα (3,9%), οι ζωγραφικές/ φωτογραφικές εκθέσεις (1%) με το σύνολο όλων των παραπάνω πολιτιστικών χώρων να το προτιμά η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 63,7%. Από τους παραπάνω πολιτιστικούς χώρους, πιο προσβάσιμους γι αυτούς θεωρούν κυρίως τον κινηματογράφο και τα θέατρα με ποσοστό 35,3% 14,7% αντίστοιχα ενώ ακολουθούν τα μουσεία (11,8%), οι ζωγραφικές/ φωτογραφικές εκθέσεις (6,9%) και οι συναυλίες (2,9%) ενώ σχεδόν 3 στους 10 δηλώνουν όλους τους παραπάνω χώρους (28,4%). Ακολουθούν οι πίνακες συχνοτήτων (Πιν.8 και Πιν.9).

Πίνακας 8 Ποιον πολιτιστικό χώρο συνήθως προτιμάτε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Θέατρο	4	3,9	3,9	3,9
Μουσεία	13	12,7	12,7	16,7
Κινηματογράφο	11	10,8	10,8	27,5
Ζωγραφική/φωτογραφική έκθεση	1	1,0	1,0	28,4
Συναυλία	5	4,9	4,9	33,3
Όλα τα παραπάνω	65	63,7	63,7	97,1
Άλλο	3	2,9	2,9	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Πίνακας 9 Ποιος πολιτιστικός χώρος είναι πιο προσβάσιμος για εσάς;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Θέατρο	15	14,7	14,7	14,7
Μουσεία	12	11,8	11,8	26,5

Κινηματογράφο	36	35,3	35,3	61,8
Ζωγραφική/φωτογραφική έκθεση	7	6,9	6,9	68,6
Συναυλία	3	2,9	2,9	71,6
Όλα τα παραπάνω	29	28,4	28,4	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Αναφορικά με το πώς προτιμούν οι ερωτηθέντες πολίτες οι υπηρεσίες προσβασιμότητας που τους παρέχονται σε έναν πολιτιστικό χώρο, η πλειοψηφία δηλώνει και σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης και με ψηφιακά μέσα (75,5%) ενώ μόνο σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης προτιμά το 20,6% και μόνο με χρήση ψηφιακών μέσων το 3,9% (Πιν.10).

Πίνακας 10 Προτιμάτε οι υπηρεσίες προσβασιμότητας που σας παρέχονται σε έναν πολιτιστικό χώρο, να γίνονται σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης	21	20,6	20,6	20,6
Με ψηφιακά μέσα	4	3,9	3,9	24,5
Και τα δύο	77	75,5	75,5	100,0
Total	102	100,0		

Ακόμα, ερωτήθηκαν αν έχουν παρακολουθήσει θεατρική παράσταση με διερμηνεία στη νοηματική και με υπέρτιτλους και οι περισσότεροι δήλωσαν πως έχουν παρακολουθήσει και με τους δύο τρόπους αλλά κυρίως μέσω διερμηνείας στη νοηματική (Πιν.11). Από τις δύο αυτές επιλογές οι ερωτηθέντες προτιμούν και τους δύο μαζί με ποσοστό 58,8% ενώ μόνο τη διερμηνεία στη νοηματική προτιμά το 33,3% και μόνο τους υπέρτιτλους το 7,8% (Πιν.11).

Πίνακας 11 Έχετε παρακολουθήσει θεατρική παράσταση με κάποιον από τους παρακάτω τρόπους;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διερμηνεία στη νοηματική	Ναι	90	88,2	88,2	88,2
	Όχι	12	11,8	11,8	100,0
Υπέρτιτλους	Ναι	67	65,7	65,7	65,7
	Όχι	35	34,3	34,3	100,0

Αντίστοιχα για τα μουσεία, το 82,4% δηλώνει πως έχει παρακολουθήσει ξενάγηση με διερμηνεία στη νοηματική με τους περισσότερους να δηλώνουν πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την εμπειρία μιας τέτοιας ξενάγησης (σε κλίμακα από το 1: καθόλου έως το 5: πάρα πολύ, ο μέσος όρος των απαντήσεων ήταν 4,12/5) (Πιν.12).

Πίνακας 12 Έχετε παρακολουθήσει ξενάγηση σε μουσείο με διερμηνεία στη νοηματική;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	84	82,4	82,4	82,4
Όχι	18	17,6	17,6	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Τέλος, ερωτήθηκαν αν έχουν παρακολουθήσει συναυλία με διερμηνεία στη νοηματική και με υπέρτιτλους και οι περισσότεροι δήλωσαν πως έχουν κυρίως με διερμηνεία στη νοηματική (Πιν.13). Από τις δύο αυτές επιλογές οι ερωτηθέντες προτιμούν και τους δύο μαζί με ποσοστό 60,8% ενώ μόνο τη διερμηνεία στη νοηματική προτιμά το 35,1% και μόνο τους υπέρτιτλους το 4,1% (Πιν.13).

Πίνακας 13 Έχετε παρακολουθήσει συναυλία με κάποιον από τους παρακάτω τρόπους;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διερμηνεία στη νοηματική	Ναι	77	75,5	75,5	75,5
	Όχι	25	24,5	24,5	100,0
Υπέρτιτλους	Ναι	45	44,1	44,1	44,1
	Όχι	57	55,9	55,9	100,0

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Στη συνέχεια των ερωτήσεων, οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικές με την προσβασιμότητα και την κριτική μέριμνα. Ειδικότερα, ως προς το πόσο ικανοποιημένοι είναι από την κρατική μέριμνα στην πρόσβασή τους στη χώρα, σε κλίμακα από το 1: καθόλου έως το 5: πάρα πολύ και με μέσο όρο 2,3/5 η πλειοψηφία (3 στους 5) δηλώνουν καθόλου έως λίγο ικανοποιημένοι (ποσοστό 61,8%) ενώ ακολουθούν όσοι είναι ουδέτεροι με ποσοστό 27,5% και μόλις 11 στους 102 δηλώνουν πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την κρατική μέριμνα (με ποσοστό 10,8%) (Πιν.14).

Πίνακας 14 Πόσο ικανοποιημένοι είστε από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των Κωφών και Βαρήκων στην χώρα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	20	19,6	19,6	19,6
Λίγο	43	42,2	42,2	61,8

Ουδέτερα	28	27,5	27,5	89,2
Πολύ	10	9,8	9,8	99,0
Πάρα πολύ	1	1,0	1,0	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Σχετικά με το πόσο ικανοποιημένοι αισθάνονται από τον τρόπο που τους εξυπηρετούν οι υπάλληλοι στους χώρους πολιτισμού, με μέσο όρο 2,87/5 η πλειοψηφία (τουλάχιστον 2 στους 5) δηλώνουν ουδέτεροι ενώ το 34,3% δηλώνει καθόλου έως λίγο ικανοποιημένοι και 23 στους 102 δηλώνουν πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι (με ποσοστό 22,5%) (Πιν.15).

Πίνακας 15 Πόσο ικανοποιημένοι είστε με τον τρόπο που σας εξυπηρετούν οι υπάλληλοι στους χώρους πολιτισμού;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	5	4,9	4,9	4,9
Λίγο	30	29,4	29,4	34,3
Ουδέτερα	44	43,1	43,1	77,5
Πολύ	19	18,6	18,6	96,1
Πάρα πολύ	4	3,9	3,9	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Επιπλέον, ως προς το πόσο συχνά πηγαίνουν σε πολιτιστικούς χώρους που έχουν γίνει πλέον προσβάσιμοι, οι περισσότεροι ερωτώμενοι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες απάντησαν μια φορά το μήνα (με ποσοστό 42,2%) ενώ από 23,5% απάντησαν μια φορά το χρόνο και το τρίμηνο αντίστοιχα και μόλις 7 στους 102 τους επισκέπτονται μια φορά την εβδομάδα και 4 στους 102 περισσότερο από μια φορά την εβδομάδα (Πιν.16).

Πίνακας 16 Πόσο συχνά πάτε σε πολιτιστικούς χώρους που έχουν γίνει πλέον προσβάσιμοι;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Μια φορά το χρόνο	24	23,5	23,5	23,5
Μια φορά το τρίμηνο	24	23,5	23,5	47,1
Μια φορά το μήνα	43	42,2	42,2	89,2
Μια φορά την εβδομάδα	7	6,9	6,9	96,1
Περισσότερο από μια φορά την εβδομάδα	4	3,9	3,9	100,0
Total	102	100,0	100,0	

Τέλος, ως προς το πόσο καλά αισθάνονται ότι γνωρίζουν την πολιτιστική ιστορία της Ελλάδας, σε κλίμακα από το 1: καθόλου έως το 5: πάρα πολύ, τουλάχιστον 3 στους 5 δηλώνουν καθόλου έως λίγο ότι τη γνωρίζουν ενώ μόλις το 33,3% δηλώνουν πολύ έως πάρα πολύ. Ακολουθεί ο πίνακας συχνοτήτων (Πιν.17).

Πίνακας 17 Πόσο καλά αισθάνεστε ότι γνωρίζετε την πολιτιστική ιστορία της Ελλάδας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	7	6,9	6,9	6,9
Λίγο	61	59,8	59,8	66,7
Πολύ	23	22,5	22,5	89,2
Πάρα πολύ	11	10,8	10,8	100,0
Total	102	100,0	100,0	

5.2 Επαγωγική Στατιστική

Παρακάτω ακολουθούν στατιστικές αναλύσεις εφαρμόζοντας μεθόδους της επαγωγικής στατιστικής προκειμένου να διερευνηθούν κάποια ερωτήματα καθώς και να βρεθούν οι τυχόν διαφορές σχετικά με τις προκλήσεις και την προσβασιμότητα σε πολιτιστικούς χώρους στην Ελλάδα από κωφούς και βαρήκοους πολίτες. Για τις συγκεκριμένες αναλύσεις χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι των Mann - Whitney και των Kruskal - Wallis, ο έλεγχος συσχέτισης του Spearman καθώς και ο έλεγχος Chi Square.

Αρχικά, γίνεται έλεγχος κανονικότητας του δείγματος έτσι ώστε να χρησιμοποιηθεί ο κατάλληλος έλεγχος για τη διερεύνηση των ερωτημάτων. Παρατηρείται ότι τα δεδομένα του δείγματος δεν προέρχονται από πληθυσμό με κανονική κατανομή (ο πίνακας δίνεται στο παράρτημα). Για το λόγο αυτό χρησιμοποιούνται μη παραμετρικοί έλεγχοι υποθέσεων.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Αρχικά εφαρμόστηκε έλεγχος των Kruskal - Wallis και διαπιστώθηκε σε επίπεδο σημαντικότητας 5% πως δεν επηρεάζεται στατιστικά σημαντικά το πόσο ικανοποιημένοι είναι οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες με την πρόσβαση που έχουν σε πολιτιστικά χώρους (θέατρα, μουσεία κ.α.) σε σχέση με τη συχνότητα επίσκεψης (Πιν.18).

Πίνακας 18 Πόσο ικανοποιημένοι είναι οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες με την πρόσβαση που έχουν σε πολιτιστικά χώρους (θέατρα, μουσεία κ.α.) σε σχέση με τη συχνότητα επίσκεψης

Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την πρόσβαση που έχετε σε πολιτιστικά δρώμενα και εκδηλώσεις πχ Θέατρο, μουσεία, συναυλίες κτλ.;

Kruskal-Wallis	1.610
df	4
Asymp. Sig	0,807

Επίσης, ελέγχθηκε με το ίδιο test αν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ως προς τον πολιτιστικό χώρο που προτιμούν συνήθως και το ποια υπηρεσία θεωρούν σημαντικότερη και παρατηρήθηκε πως δεν υπάρχει (Πιν.19). Δεν επηρεάζεται ο πολιτιστικός χώρος προτίμησης από την προτίμηση σε υπηρεσία για καλύτερη πρόσβαση σε αυτούς τους χώρους.

Πίνακας 19 Πολιτιστικός χώρος προτίμησης - προτίμηση σε υπηρεσία για καλύτερη πρόσβαση σε αυτούς τους χώρους

Ποιον πολιτιστικό χώρο συνήθως προτιμάτε;	
Kruskal-Wallis	5.156
df	4
Asymp. Sig	0,272

Επιπλέον ελέγχθηκε αν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση με το αν έχουν παρακολουθήσει κάποια θεατρική παράσταση με υπέρτιτλους και το αν προτιμούν οι υπηρεσίες προσβασιμότητας να παρέχονται δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα (Πιν.20). Όσοι δεν έχουν παρακολουθήσει κάποια θεατρική παράσταση με υπέρτιτλους είναι πιο «αρνητικοί» στην προτίμηση των ψηφιακών μέσων στις υπηρεσίες προσβασιμότητας σε μια θεατρική παράσταση.

Πίνακας 20 Σχέση με το αν έχουν παρακολουθήσει κάποια θεατρική παράσταση με υπέρτιτλους και το αν προτιμούν οι υπηρεσίες προσβασιμότητας να παρέχονται δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα

		Έχετε παρακολουθήσει θεατρική παράσταση με υπέρτιτλους;	
		Ναι	Όχι
Προτιμάτε οι υπηρεσίες προσβασιμότητας που σας παρέχονται σε έναν πολιτιστικό χώρο, να γίνονται σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα;	Σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης	11,9%	37,1%
	Με ψηφιακά μέσα	4,5%	2,9%
	Και τα δύο	83,6%	60,0%

Πίνακας 21 Προτιμούν οι υπηρεσίες προσβασιμότητας να παρέχονται δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα

		Προτιμάτε οι υπηρεσίες προσβασιμότητας που σας παρέχονται σε έναν πολιτιστικό χώρο, να γίνονται σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα;		
		Σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης	Με ψηφιακά μέσα	Και τα δύο
Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας σας στην καθημερινότητά σας;	Νοηματική γλώσσα	42,9%	25%	43,4%
	Προφορικός/ γραπτός λόγος	0%	50%	3,9%
	Και τα δύο	57,1%	25%	52,6%

Με βάση τον παραπάνω πίνακα (Πιν.21), όσοι προτιμούν σε έναν πολιτιστικό χώρο υπηρεσίες σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης έχουν ως κύριο μέσο επικοινωνίας είτε μόνο τη νοηματική γλώσσα (με ποσοστό 42,9%) είτε και τη νοηματική και τον προφορικό/ γραπτό λόγο (με ποσοστό 57,1%) ενώ όσοι προτιμούν σε έναν πολιτιστικό χώρο υπηρεσίες σε με ψηφιακά μέσα έχουν ως κύριο μέσο επικοινωνίας τον προφορικό/ γραπτό λόγο (με ποσοστό 50%) είτε τη νοηματική γλώσσα (με ποσοστό 25%) είτε και τα δύο (25%).

Αντίστοιχος έλεγχος πραγματοποιήθηκε σχετικά με έναν συναυλιακό πολιτιστικό χώρο (Πιν.22). Υπάρχει η προτίμηση σε συναυλίες να έχουν την υπηρεσία της διερμηνείας στη νοηματική γλώσσα ενώ ελάχιστοι έχουν παρακολουθήσει συναυλία με υπέρτιτλους και δεν βγαίνει κάποιο αξιόπιστο στατιστικό συμπέρασμα προτίμησης αυτής της υπηρεσίας, παρ' ολ' αυτά είναι θετικοί στην χρήση και των δύο υπηρεσιών μαζί.

Πίνακας 22 Σχέση με το αν έχουν παρακολουθήσει κάποια συναυλία με υπέρτιτλους και το αν προτιμούν οι υπηρεσίες προσβασιμότητας να παρέχονται δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα

		Έχετε παρακολουθήσει συναυλία με υπέρτιτλους;	
		Ναι	Όχι
Τι προτιμάτε σε μια συναυλία;	Διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα	31,8%	37,7%
	Υπέρτιτλους	2,3%	5,7%
	Και τα δύο μαζί	65,9%	56,6%

Τέλος πραγματοποιήθηκε έλεγχος σχετικά με το αν προτιμούν σε μια θεατρική παράσταση ή σε μια συναυλία τους υπέρτιτλους σε σχέση με το κύριο μέσο επικοινωνίας τους. Παρατηρείται από τον πίνακα που ακολουθεί (Πιν.23 και Πιν.24) ότι οι περισσότεροι που προτιμούν υπέρτιτλους δηλώνουν πως έχουν ως κύριο μέσο επικοινωνίας τον προφορικό/ γραπτό λόγο.

Πίνακας 23 Τι προτιμούν σε μια θεατρική παράσταση σε σχέση με το κύριο μέσο επικοινωνίας τους

		Τι προτιμάτε σε μια θεατρική παράσταση;	
		Διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα	Υπέρτιτλους
Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας σας στην καθημερινότητά σας;	Νοηματική γλώσσα	76,5%	0%
	Προφορικός/ γραπτός λόγος	0%	37,5%
	Και τα δύο	23,5%	62,5%

Πίνακας 24 Τι προτιμούν σε μια συναυλία σε σχέση με το κύριο μέσο επικοινωνίας τους

		Τι προτιμάτε σε μια συναυλία;	
		Διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα	Υπέρτιτλους
Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας σας στην καθημερινότητά σας;	Νοηματική γλώσσα	70,6%	0%
	Προφορικός/ γραπτός λόγος	0%	50%
	Και τα δύο	29,4%	50%

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Σχετικά με το πόσο ικανοποιημένοι είναι από τον τρόπο που τους εξυπηρετούν οι υπάλληλοι σε χώρους πολιτισμού παρατηρείται ότι συσχετίζεται με το πόσο ικανοποιημένοι είναι από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των κωφών και βαρήκοων πολιτών στη χώρα. Ειδικότερα, μέσω του μη παραμετρικού ελέγχου Kruskal - Wallis διαπιστώθηκε ότι σε επίπεδο σημαντικότητας 5% επηρεάζεται αυτή η συνθήκη (Πιν.25α). Έπειτα μέσω του συντελεστή συσχέτισης spearman's rho παρατηρείται ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών (Πιν.25β) και συγκεκριμένα όσο αυξάνεται η αίσθηση για το πόσο ικανοποιημένοι είναι από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των κωφών και βαρήκοων πολιτών στη χώρα, τόσο αυξάνεται και η αίσθηση ότι είναι ικανοποιημένοι είναι από τον τρόπο που τους εξυπηρετούν οι υπάλληλοι σε χώρους πολιτισμού.

Πίνακας 25α Πόσο ικανοποιημένοι είναι από τον τρόπο που τους εξυπηρετούν οι υπάλληλοι σε χώρους πολιτισμού - συσχετίζεται με το πόσο ικανοποιημένοι είναι από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των κωφών και βαρήκοων πολιτών στη χώρα

Πόσο ικανοποιημένοι είστε από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των Κωφών και Βαρήκοων στην χώρα;
--

Kruskal-Wallis	24.156
df	4
Asymp. Sig	0,000

Πίνακας 26β Πόσο ικανοποιημένοι είναι από τον τρόπο που τους εξυπηρετούν οι υπάλληλοι σε χώρους πολιτισμού - συσχετίζεται με το πόσο ικανοποιημένοι είναι από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των κωφών και βαρήκοων πολιτών στη χώρα

		Πόσο ικανοποιημένοι είστε με τον τρόπο που σας εξυπηρετούν οι υπάλληλοι στους χώρους πολιτισμού;
Πόσο ικανοποιημένοι είστε από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των Κωφών και Βαρήκοων στη χώρα;	Correlation Coefficient Spearman's rho	0,481**
	Sig	0,000
	N	102

Επιπλέον, εφαρμόστηκε μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal - Wallis και διαπιστώθηκε σε επίπεδο σημαντικότητας 5% πως δεν επηρεάζεται το πόσο καλά αισθάνονται ότι γνωρίζουν την πολιτιστική ιστορία της Ελλάδας από τη συχνότητα επίσκεψης σε πολιτιστικούς χώρους προσβάσιμους σε κωφούς και βαρήκοους πολίτες ή μη (Πιν.26).

Πίνακας 27 Επηρεάζεται το πόσο καλά αισθάνονται ότι γνωρίζουν την πολιτιστική ιστορία της Ελλάδας από τη συχνότητα επίσκεψης σε πολιτιστικούς χώρους προσβάσιμους σε κωφούς και βαρήκοους πολίτες ή μη;

	Συχνότητα επίσκεψης πολιτιστικών χώρων	Συχνότητα επίσκεψης πολιτιστικών χώρων που έχουν γίνει πλέον προσβάσιμοι
Kruskal-Wallis	2,806	0,488
df	3	3
Asymp. Sig	0,423	0,921

Κεφάλαιο 6^ο : Συμπεράσματα της διπλωματικής διατριβής και η συνεισφορά της στην επιστήμη

Ποια είναι τα κυριότερα είδη πολιτιστικού περιεχομένου που ενδιαφέρουν τους κωφούς και βαρήκοους (π.χ. ταινίες, μουσική, εκθέσεις) και ποιο είδος / τύπο πρόσβαση προτιμάνε;

Βασιζόμενοι στην παραπάνω ανάλυση και έρευνα, μπορούμε να εξαγάγουμε τα ακόλουθα κύρια συμπεράσματα:

1. Σημασία των Υπηρεσιών Προσβασιμότητας: Οι υπηρεσίες προσβασιμότητας, όπως οι υπερτίτλοι και οι διερμηνείς νοηματικής, είναι ζωτικής σημασίας για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των κωφών και βαρήκοων ατόμων στο πολιτιστικό περιεχόμενο.

2. Προτίμηση για Κατανόηση σε Πραγματικό Χρόνο: Η πλειονότητα των ατόμων προτιμά υπηρεσίες προσβασιμότητας σε πραγματικό χρόνο (δια ζώσης ή με διαδικτυακά μέσα) παρά ψηφιακούς υπέρτιτλους. Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της παροχής υπηρεσιών προσβασιμότητας κατά τη διάρκεια πραγματικών εκδηλώσεων και μέσω διαδικτύου.

3. Κύριο Μέσο Επικοινωνίας: Η νοηματική γλώσσα είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας για την πλειονότητα των κωφών και βαρήκοων ατόμων. Συνεπώς, οι υπηρεσίες προσβασιμότητας θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν νοηματική γλώσσα και διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα.

4. Συνδυασμός Υπηρεσιών: Το μεγαλύτερο ποσοστό προτιμά να έχει τόσο νοηματική γλώσσα όσο και προφορικό/γραπτό λόγο ως μέσα επικοινωνίας. Αυτό υποδεικνύει τη σημασία της ποικιλομορφίας ως προς τις υπηρεσίες προσβασιμότητας.

5. Παράλληλες Δυσκολίες: Τα άτομα με αναπηρία προσπαθούν να απολαύσουν διάφορα είδη πολιτιστικού περιεχομένου, αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες λόγω έλλειψης προσβασιμότητας, όπως υπότιτλοι, νοηματική γλώσσα, προσβασιμότητα σε μουσεία κ.λπ.

Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας υπογραμμίζουν την ανάγκη για βελτιωμένες υπηρεσίες προσβασιμότητας, ειδικά κατά τη διάρκεια ζωντανών εκδηλώσεων και την παροχή συνδυασμένων λύσεων, όπως νοηματική γλώσσα και υπέρτιτλους, προκειμένου να διασφαλιστεί η ίση πρόσβαση στο πολιτιστικό περιεχόμενο για όλους.

Πόσο χρησιμοποιούν οι κωφοί και βαρήκοοι τις τεχνολογικές δυνατότητες για να βελτιώσετε την πρόσβασή σας στον πολιτισμό;

Βασιζόμενοι στα δεδομένα της έρευνας, μπορούμε να συνάγουμε το εξής συμπέρασμα σχετικά με τη χρήση τεχνολογικών δυνατοτήτων από τους κωφούς και βαρήκοους πολίτες για τη βελτίωση της πρόσβασής τους στον πολιτισμό:

Οι κωφοί και βαρήκοοι χρησιμοποιούν εκτενώς τεχνολογικές δυνατότητες για να βελτιώσουν την πρόσβασή τους. Οι κύριες τεχνολογικές πρακτικές περιλαμβάνουν τη χρήση υποτιτλισμένων περιεχομένων, την πρόσβαση σε κοινωνικά δίκτυα, τη χρήση πλατφορμών streaming με υπότιτλους, τη χρήση εφαρμογών για τη νοηματική γλώσσα, και άλλες σχετικές τεχνολογίες.

Αυτή η εκτεταμένη χρήση τεχνολογίας από τους κωφούς και βαρήκοους πολίτες αποδεικνύει την σημασία της τεχνολογίας ως εργαλείο για την προσβασιμότητα στον πολιτισμό. Οι τεχνολογικές πρακτικές τους επιτρέπουν να απολαμβάνουν πολιτιστικό περιεχόμενο, να συμμετέχουν σε θεατρικές παραστάσεις και συναυλίες, και να εξερευνήσουν την πολιτιστική ιστορία της χώρας τους με τρόπο που ταιριάζει στις ανάγκες τους.

Αυτά τα συμπεράσματα υπογραμμίζουν τη σημασία της συνεχούς ανάπτυξης και βελτίωσης τεχνολογικών λύσεων προσβασιμότητας και της ενημέρωσης των κωφών και βαρήκοων πολιτών σχετικά με τις διαθέσιμες τεχνολογίες που τους βοηθούν να απολαμβάνουν τον πολιτισμό.

Τι είδους ψηφιακές λύσεις θα βοηθούσαν περισσότερο στη βελτίωση της προσβασιμότητας σε πολιτιστικό περιεχόμενο;

Οι δύο κύριες ψηφιακές λύσεις που θα βοηθούσαν περισσότερο στη βελτίωση της προσβασιμότητας σε πολιτιστικό περιεχόμενο είναι:

1. Υποτιτλισμός: Ο υποτιτλισμός είναι σημαντικός για την προσβασιμότητα σε οπτικά και ακουστικά περιεχόμενα, όπως θεατρικές παραστάσεις και συναυλίες. Οι ψηφιακές λύσεις που προσφέρουν αυτόματο υποτιτλισμό, αναγνώριση ομιλίας και ενσωμάτωση υποτίτλων σε πραγματικό χρόνο θα βοηθούσαν σημαντικά στην προσβασιμότητα.

2. Εφαρμογές για νοηματική γλώσσα: Οι ψηφιακές εφαρμογές που παρέχουν πρόσβαση σε νοηματική γλώσσα, όπως διερμηνείες μέσω τηλεδιάσκεψης ή μαγνητοσκοπημένο βίντεο, μπορούν να βοηθήσουν τους κωφούς και βαρήκοους να συμμετέχουν πιο ενεργά σε πολιτιστικά γεγονότα.

Αυτές οι ψηφιακές λύσεις επιτρέπουν τη δημιουργία προσβάσιμου περιεχομένου για άτομα με αναπηρίες και συμβάλλουν στην ενίσχυση της διασφάλισης της ισότητας στην πρόσβαση στον πολιτισμό.

Πώς επηρεάζει η έλλειψη προσβασιμότητας στον τομέα του πολιτισμού τη συμμετοχή των κωφών και βαρήκοων σε κοινωνικά και πολιτισμικά γεγονότα;

Βασισμένοι στα παραπάνω δεδομένα της έρευνας, μπορούμε να συνάγουμε το εξής συμπέρασμα σχετικά με τον τρόπο που η έλλειψη προσβασιμότητας στον τομέα του πολιτισμού επηρεάζει τη συμμετοχή των κωφών και βαρήκοων πολιτών σε κοινωνικά και πολιτισμικά γεγονότα:

Η έλλειψη προσβασιμότητας στον τομέα του πολιτισμού αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για τη συμμετοχή των κωφών και βαρήκοων πολιτών σε κοινωνικά και πολιτισμικά γεγονότα. Ειδικά για αυτές τις ομάδες, η πρόσβαση σε πολιτισμικές εκδηλώσεις, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες και άλλα πολιτισμικά γεγονότα απαιτεί ειδικές τεχνολογικές λύσεις και πρακτικές προσβασιμότητας. Η ανάγκη για υπηρεσίες

όπως υπότιτλοι, διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα και άλλες ψηφιακές λύσεις είναι εμφανής.

Η έλλειψη αυτών των προσβασιμών τεχνολογιών μπορεί να αποτρέψει τους κωφούς και βαρήκοους πολίτες από το να απολαύσουν την πολιτισμική κληρονομιά, να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις και εκδηλώσεις της κοινωνίας και να έχουν πρόσβαση στην πλούσια πολιτισμική ζωή. Ωστόσο, τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν επίσης το γεγονός ότι οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες είναι διατεθειμένοι να χρησιμοποιήσουν τεχνολογικές λύσεις για τη βελτίωση της προσβασιμότητάς τους, εφόσον αυτές είναι διαθέσιμες. Επομένως, η ανάπτυξη και η παροχή ψηφιακών λύσεων μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση της συμμετοχής τους στον πολιτισμό και την κοινωνία.

Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας που χρησιμοποιούν οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες στην καθημερινότητά τους και πώς αυτό επηρεάζει την πρόσβασή τους στον πολιτισμό;

Βάσει των δεδομένων, το κύριο μέσο επικοινωνίας που χρησιμοποιούν οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες στην καθημερινότητά τους φαίνεται πως είναι η νοηματική γλώσσα, με ποσοστό 42,6%. Ωστόσο, οι περισσότεροι επικοινωνούν χρησιμοποιώντας και τα δύο μέσα, νοηματική γλώσσα και προφορικό/γραπτό λόγο, με ποσοστό 52,5% (Πιν.27).

Πίνακας 28 Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας σας στην καθημερινότητά σας;

	Percent
Νοηματική γλώσσα	42,6%
Προφορικός/ γραπτός λόγος	5,0%
Και τα δύο	52,5%

Συνεπώς, η προσβασιμότητα τους στον πολιτισμό βελτιώνεται με τη συνδυασμένη χρήση αυτών των δύο μέσων επικοινωνίας. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αποτελεσματικότερη πρόσβαση σε πολιτισμικά γεγονότα, διευκολύνοντας την συμμετοχή τους.

Πώς η προτιμώμενη μέθοδος πρόσβασης σε πολιτισμικό περιεχόμενο, είτε μέσω υπερτίτλων είτε μέσω νοηματικής γλώσσας, επηρεάζει τη συμμετοχή των κωφών και βαρήκοων στις τέχνες και τον πολιτισμό;

Συμπερασματικά, η προτιμώμενη μέθοδος πρόσβασης σε πολιτισμικό περιεχόμενο επηρεάζει σημαντικά τη συμμετοχή των κωφών και βαρήκοων στις τέχνες και τον πολιτισμό. Από την έρευνα προκύπτει (Πιν.28) ότι η πλειονότητα των ατόμων προτιμά υπηρεσίες προσβασιμότητας σε ζωντανό χρόνο ή δια ζώσης, με τη νοηματική γλώσσα να είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας, και αυτό συνδέεται με την αυξημένη ικανοποίησή τους από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση σε πολιτιστικούς χώρους.

Από την άλλη πλευρά, ορισμένοι προτιμούν υπηρεσίες προσβασιμότητας με υπέρτιτλους, και αυτοί κυρίως χρησιμοποιούν προφορικό ή γραπτό λόγο ως κύριο μέσο επικοινωνίας.

Πίνακας 29 Προτιμάτε οι υπηρεσίες προσβασιμότητας που σας παρέχονται σε έναν πολιτιστικό χώρο, να γίνονται σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα;

	Percent
Σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης	20,6%
Με ψηφιακά μέσα	3,9%
Και τα δύο	75,5%

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η διαθεσιμότητα και η ποικιλία των υπηρεσιών προσβασιμότητας είναι ουσιώδεις για τη συμμετοχή αυτής της κοινότητας στον πολιτισμό. Η εφαρμογή ψηφιακών λύσεων προσβασιμότητας, όπως ψηφιακοί υπέρτιτλοι και υπηρεσίες διερμηνείας σε πραγματικό χρόνο, αναδεικνύεται σημαντική για την ενίσχυση της πρόσβασης στον πολιτισμό αυτών των πολιτών.

Συνοψίζοντας, η επιλογή του κατάλληλου μέσου προσβασιμότητας εξαρτάται από τις προτιμήσεις και τις ανάγκες κάθε ατόμου με αναπηρία στην ακοή, χωρίς να υπάρχει μια προσέγγιση που να είναι κατάλληλη για όλους. Η διαθεσιμότητα και η ποικιλία επιλογών είναι καίριες για τη διασφάλιση της πρόσβασης τους στον πολιτισμό.

Πώς μπορούν οι πολιτιστικοί χώροι και οι πολιτιστικοί δρώντες να βελτιώσουν την πρόσβαση των κωφών και βαρήκοων στον πολιτισμό μέσω της προσφοράς προσβάσιμων υπηρεσιών και τεχνολογικών λύσεων;

Βασισμένο στα δεδομένα από την έρευνα, φαίνεται ότι οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες χρησιμοποιούν μια ποικιλία τεχνολογικών λύσεων για να βελτιώσουν την πρόσβασή τους στον πολιτισμό. Το κύριο μέσο επικοινωνίας που χρησιμοποιούν καθημερινά είναι η νοηματική γλώσσα, αλλά πολλοί χρησιμοποιούν επίσης τον προφορικό και γραπτό λόγο (Πιν.29). Η πλειοψηφία προτιμά υπηρεσίες προσβασιμότητας που παρέχονται σε ζωντανό χρόνο και δια ζώσης, ενώ υπάρχει και αποδοχή των ψηφιακών μέσων.

Πίνακας 30 Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας σας στην καθημερινότητά σας;

	Percent
Νοηματική γλώσσα	42,6%
Προφορικός/ γραπτός λόγος	5,0%
Και τα δύο	52,5%

Η έρευνα δείχνει ότι η διαθεσιμότητα τεχνολογικών λύσεων σε πολιτιστικούς χώρους έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ικανοποίηση των κωφών και βαρήκοων

πολιτών (Πιν.30). Οι συμμετέχοντες που αισθάνονται ότι υπάρχει καλή προσβασιμότητα στον πολιτισμό στη χώρα τους είναι πιο ικανοποιημένοι από την κρατική μέριμνα και τον τρόπο εξυπηρέτησής τους σε πολιτιστικούς χώρους.

Πίνακας 31 Πόσο θεωρείτε πως η τεχνολογία έχει βοηθήσει την προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκοων στον πολιτισμό;

	Percent
Καθόλου	2,9%
Λίγο	11,8%
Ουδέτερα	4,9%
Πολύ	50,0%
Πάρα πολύ	30,4%

Επιπλέον, τα δεδομένα αποκαλύπτουν ότι η έλλειψη προσβασιμότητας στον τομέα του πολιτισμού έχει αρνητική επίδραση στη συμμετοχή των κωφών και βαρήκοων πολιτών σε κοινωνικά και πολιτισμικά γεγονότα. Οι περισσότεροι αισθάνονται ότι η προσβασιμότητα στον πολιτισμό δεν είναι ικανοποιητική και αυτό επηρεάζει αρνητικά την συμμετοχή τους σε δραστηριότητες και γεγονότα.

Πώς σχετίζεται η ικανοποίηση από την εξυπηρέτηση στους πολιτιστικούς χώρους με τον τρόπο που οι υπάλληλοι παρέχουν προσβασιμότητα στους κωφούς πολίτες;

Βάσει των δεδομένων από την έρευνα (Πιν.31), διαπιστώνουμε ότι η ικανοποίηση από την εξυπηρέτηση στους πολιτιστικούς χώρους σχετίζεται σημαντικά με τον τρόπο που οι υπάλληλοι παρέχουν προσβασιμότητα στους κωφούς πολίτες. Επίσης, όσο περισσότερο οι κωφοί πολίτες είναι ικανοποιημένοι από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των κωφών στη χώρα, τόσο αυξάνεται και η ικανοποίησή τους από τον τρόπο που τους εξυπηρετούν οι υπάλληλοι σε πολιτιστικούς χώρους.

Πίνακας 32 Πόσο ικανοποιημένοι είστε με τον τρόπο που σας εξυπηρετούν οι υπάλληλοι στους χώρους πολιτισμού;

	Percent
Καθόλου	4,9%
Λίγο	29,4%
Ουδέτερα	43,1%
Πολύ	18,6%
Πάρα πολύ	3,9%

Αυτό υποδεικνύει τη σημασία της κρατικής πολιτικής και της διαμόρφωσης του περιβάλλοντος που επιτρέπει την ευκολότερη πρόσβαση στην πολιτιστική δραστηριότητα για τους κωφούς πολίτες. Είναι σημαντικό να εξασφαλίζονται αξιοπρεπείς υπηρεσίες και να εκπαιδεύονται οι υπάλληλοι για να παρέχουν αποτελεσματικά την απαιτούμενη προσβασιμότητα στον πολιτισμό, ενισχύοντας έτσι τη συμμετοχή των κωφών πολιτών σε κοινωνικά και πολιτισμικά γεγονότα.

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1 Σύμβολο νοηματικής γλώσσας.....	24
Εικόνα 2 Βρόχοι επαγωγής.....	25
Εικόνα 3 Open Captions	25

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1 Ηλικία ερωτώμενων	34
Πίνακας 2 Μορφωτικό επίπεδο ερωτώμενων.....	34
Πίνακας 3 Κύριο μέσο επικοινωνίας στην καθημερινότητα	35
Πίνακας 4 Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την πρόσβαση που έχετε σε πολιτιστικά δρώμενα και εκδηλώσεις πχ Θέατρο, μουσεία, συναυλίες κτλ.;	35
Πίνακας 5 Για την καλύτερη πρόσβαση των κωφών/ βαρήκοων πολιτών στο τομέα του πολιτισμού, ποια υπηρεσία θεωρείτε σημαντικότερη;.....	36
Πίνακας 6 Πόσο συχνά επισκέπτεστε πολιτιστικούς χώρους;	36
Πίνακας 7 Πόσο θεωρείτε πως η τεχνολογία έχει βοηθήσει την προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκοων στον πολιτισμό;.....	37
Πίνακας 8 Ποιον πολιτιστικό χώρο συνήθως προτιμάτε;.....	37
Πίνακας 9 Ποιος πολιτιστικός χώρος είναι πιο προσβάσιμος για εσάς;.....	37
Πίνακας 10 Προτιμάτε οι υπηρεσίες προσβασιμότητας που σας παρέχονται σε έναν πολιτιστικό χώρο, να γίνονται σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα;	38
Πίνακας 11 Έχετε παρακολουθήσει θεατρική παράσταση με κάποιον από τους παρακάτω τρόπους;.....	38
Πίνακας 12 Έχετε παρακολουθήσει ξενάγηση σε μουσείο με διερμηνεία στη νοηματική;	39
Πίνακας 13 Έχετε παρακολουθήσει συναυλία με κάποιον από τους παρακάτω τρόπους;	39
Πίνακας 14 Πόσο ικανοποιημένοι είστε από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των Κωφών και Βαρήκοων στην χώρα;	39
Πίνακας 15 Πόσο ικανοποιημένοι είστε με τον τρόπο που σας εξυπηρετούν οι υπάλληλοι στους χώρους πολιτισμού;	40
Πίνακας 16 Πόσο συχνά πάτε σε πολιτιστικούς χώρους που έχουν γίνει πλέον προσβάσιμοι;.....	40
Πίνακας 17 Πόσο καλά αισθάνεστε ότι γνωρίζετε την πολιτιστική ιστορία της Ελλάδας;	41
Πίνακας 18 Πόσο ικανοποιημένοι είναι οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες με την πρόσβαση που έχουν σε πολιτιστικά χώρους (θέατρα, μουσεία κ.α.) σε σχέση με τη συχνότητα επίσκεψης.....	41
Πίνακας 19 Πολιτιστικός χώρος προτίμησης - προτίμηση σε υπηρεσία για καλύτερη πρόσβαση σε αυτούς τους χώρους.....	42
Πίνακας 20 Σχέση με το αν έχουν παρακολουθήσει κάποια θεατρική παράσταση με υπέρτιτλους και το αν προτιμούν οι υπηρεσίες προσβασιμότητας να παρέχονται δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα	42
Πίνακας 21 Προτιμούν οι υπηρεσίες προσβασιμότητας να παρέχονται δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα	43
Πίνακας 22 Σχέση με το αν έχουν παρακολουθήσει κάποια συναυλία με υπέρτιτλους και το αν προτιμούν οι υπηρεσίες προσβασιμότητας να παρέχονται δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα	43
Πίνακας 23 Τι προτιμούν σε μια θεατρική παράσταση σε σχέση με το κύριο μέσο επικοινωνίας τους	44

Πίνακας 24 Τι προτιμούν σε μια συναυλία σε σχέση με το κύριο μέσο επικοινωνίας τους	44
Πίνακας 25α Πόσο ικανοποιημένοι είναι από τον τρόπο που τους εξυπηρετούν οι υπάλληλοι σε χώρους πολιτισμού - συσχετίζεται με το πόσο ικανοποιημένοι είναι από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των κωφών και βαρήκοων πολιτών στη χώρα	44
Πίνακας 25β Πόσο ικανοποιημένοι είναι από τον τρόπο που τους εξυπηρετούν οι υπάλληλοι σε χώρους πολιτισμού - συσχετίζεται με το πόσο ικανοποιημένοι είναι από την κρατική μέριμνα στην πρόσβαση των κωφών και βαρήκοων πολιτών στη χώρα	45
Πίνακας 26 Επηρεάζεται το πόσο καλά αισθάνονται ότι γνωρίζουν την πολιτιστική ιστορία της Ελλάδας από τη συχνότητα επίσκεψης σε πολιτιστικούς χώρους προσβάσιμους σε κωφούς και βαρήκοους πολίτες ή μη;.....	45
Πίνακας 27 Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας σας στην καθημερινότητά σας;	48
Πίνακας 28 Προτιμάτε οι υπηρεσίες προσβασιμότητας που σας παρέχονται σε έναν πολιτιστικό χώρο, να γίνονται σε ζωντανό χρόνο/ δια ζώσης ή με ψηφιακά μέσα; ...	49
Πίνακας 29 Ποιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας σας στην καθημερινότητά σας;	49
Πίνακας 30 Πόσο θεωρείτε πως η τεχνολογία έχει βοηθήσει την προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκοων στον πολιτισμό;.....	50
Πίνακας 31 Πόσο ικανοποιημένοι είστε με τον τρόπο που σας εξυπηρετούν οι υπάλληλοι στους χώρους πολιτισμού;	50

BIBΛIOΓPAΦIA

- Baker, C. & Padden, C. (1978). Focusing on the Non-manual components of American Sign Language. In P. Siple (ed.), *Understanding Language Through Sign Language Research*. London: Academic Press
- Becerra Sepúlveda, C. A. (2020). Inclusión e interculturalidad para la cultura Sorda: caminos recorridos y desafíos pendientes. *Rev. de Invest. Edu. de La Red*. 11, 1–23.
- Botelho, F. H. F. (2021). Accessibility to digital technology: Virtual barriers, real opportunities. *Assis. Technol.* 33, 27–34.
- de Lima Arcoverde. R.D (2006). Tecnologias digitais: novo espaço interativo na produção escrita dos surdos. *Cadernos CEDES*, 26, 251–267.
- Eikelenboom, M., Roos, W. and De Vet, M. (2019) "Listening with Your Eyes: An Accessible Museum for Deaf and Hard-of-Hearing Visitors", *The International Journal of the Inclusive Museum* 12 (3): 51-64
<https://cgscholar.com/bookstore/works/listening-with-your-eyes>
- Findlater, L., Chinh, B., Jain, D., Froehlich, J., Kushalnagar, R., and Lin, A. C. (2019). "Deaf and hard-of-hearing individuals' preferences for wearable and mobile sound awareness technologies," in *Conference on Human Factors in Computing Systems - Proceedings*. Association for Computing Machinery. doi: 10.1145./3290605.3300276
- Hooper-Greenhill, E. (2007) *Museums and Education: Purpose, Pedagogy, Performance*, Routledge, Oxon.
- Hooper-Greenhill, E. (1994) *Museum and Gallery Education*, Leicester: Leicester University Press, p. 98-113
- Higgins, P. C. (1980). *Outsiders in a hearing world: A sociology of deafness*. Beverly Hills: Sage Publications
- Higgins, P. C. (1987a). The Deaf Community. In Higgins, P.C. and Nash, J.E (eds.), *Understanding Deafness Socially*. Illinois: Charles C. Thomas Publisher, p.151-170.
- Jewitt, C. (2012), "Digital technologies in museums: New routes to engagement", in *UK Designs for Learning Volume 5 / Number 1–2*, p.p. 74-93,
<https://www.designsforlearning.nu/articles/abstract/46>

- Kreps, C. (2013). “Participation, Museums and Civic Engagement”. At Nicholls, A., Pereira, M., Sani, M. (ed). *New Trends in Museums of the 21st century*. The Learning Museum Project.
- Llamazares de Prado, J. E. (2021). Sign language teaching technological advances and differences in international contexts. *Int. J. Inform. Learn. Technol.* 38, 433–453.
- MacDonald, G. F. and Alford, S. (2005) “The Museum as Information Utility”, στο Parry, R. (ed.), *Museums in a Digital Age*, London – New York: Routledge
- MacDonald, G. F. and Alford, S. (2005) “The Museum as Information Utility”, στο Parry, R. (ed.), *Museums in a Digital Age*, London – New York: Routledge.
- Natusch, B. (2015) “The Role of Technology in Participatory Museum Experiences”, *Research Bulletin*, No. 77, p. 79-99 <https://www.eco.nihon-u.ac.jp/about/magazine/kiyo/pdf/77/77-10.pdf>
- Padden, C. (1980). The deaf community and the culture of deaf people. In C. Baker and R. Battison (eds.), *Sign Language and the deaf community*. Silver Springs, MD: National Association of the Deaf.
- Padden, C. & Humphries, T. (1988). *Deaf in America. Voices from a culture*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Sandell, R. (1998) “Museum as Agents of Social Inclusion”, in *Museum Management and Curatorship*, Vol. 17, No. 4, pp. 401-418,
- Simon, N. (2010) “The Participatory Museum”, *MUSEUM 2.0*, <https://tomskmuseum.ru/content/editor/Posetitel/Opit%20kolleg/Muzej-v-kontekstekulturny-uchastiya.pdf>
- Solano, C. I. H., Barraza, J. A. V., Avelar, R. S., and Bustos, G. N. (2018). No a la discapacidad: La Sordera como minoría lingüística y cultural. *Revista Nacional e Internacional de Educación Inclusiva*, 11, 63–80. Available online at: <https://revistaeducacioninclusiva.es/index.php/REI/article/view/384> (27/08/2023)
- Soleman, C., and Bousquat, A. (2021). Políticas de saúde e concepções de surdez e de deficiência auditiva no SUS: um monólogo? Health policies and definitions of deafness and hearing impairment in the SUS: a monologue? *Cadernos de Saúde Públ.* 37, 6620.
- Yaganoglu, M. (2021). Real time wearable speech recognition system for deaf persons. *Comp. Elect. Engin.*, 91. doi: 10.1016./j.compeleceng.2021.107026

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021). *Στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021- 2030*.

Λαμπροπούλου, Β. (1997): Βιβλίο του δασκάλου για το ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό προσβάσιμο από κωφούς και βαρήκοους μαθητές Γλώσσα Α΄ & Β΄ Δημοτικού.
Ιστοσελίδα: [glossa_teachers_book.pdf \(iep.edu.gr\)](http://glossa_teachers_book.pdf(iep.edu.gr))

Λαμπροπούλου, Β. (Επιμέλεια) (1999). Ένα σύντομο οδοιπορικό στην Ελληνική Κοινότητα των Κωφών, Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ειδικών επιστημόνων ΣΜΕΑΕ κωφών και βαρηκόων, ΕΠΕΑΕΚ – ΥΠΕΠΘ & Μονάδα Αγωγής Κωφών Πανεπιστημίου Πατρών.

Λαμπροπούλου, Β. (Επιμέλεια) (1999α). Η Κοινωνία και οι Κωφοί, Κοινότητα και Κουλτούρα Κωφών. 1 ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.

Λαμπροπούλου, Β. (Επιμέλεια) (1999β). Διάγνωση – Αποκατάσταση Βαρηκοΐας – Συμβουλευτική Γονέων και Έγκαιρη Παρέμβαση. 2 ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.

Λαμπροπούλου, Β. (Επιμέλεια) (1999γ). 3ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης: Εκπαίδευση και Κωφό Παιδί, Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ειδικών επιστημόνων ΣΜΕΑΕ κωφών και βαρηκόων, ΕΠΕΑΕΚ – ΥΠΕΠΘ & Μονάδα Ειδικής Αγωγής Πανεπιστημίου Πατρών.

Μιχαηλίδου, Χ. (2021, Μάρτιος 26). «Οι κωφοί και βαρήκοοι πολίτες και η πρόσβασή τους σε τομείς πολιτισμού». Maxmag.gr [on line]. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο <https://www.maxmag.gr/politismos/oi-kofoi-kai-varikooi-prosvasitomeis-politismoy/> (22/08/2023)

Μπούνια, Α. (2015). «Προσεγγίζοντας διαφορετικές κοινότητες: Δράσεις κοινωνικής ένταξης, διαπολιτισμικής αγωγής και διερεύνησης της προσβασιμότητας για εμποδιζόμενα άτομα». Στο Νικονάνου, Ν., Μπούνια, Α., Φιλίππουπολίτη, Α. Χουρμουζιάδη, Α., Γιαννούτσου, Ν. (κ. ά) *Μουσειακή μάθηση και εμπειρία στον 21^ο αιώνα*. Αθήνα: Κάλλιπος. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/717>

Νικολαραϊζή, Μ. (2011). Εκπαίδευση κωφών/βαρηκόων παιδιών. Στο Σ. Παντελιάδου & Β. Αργυρόπουλος (Επιμ.), *Ειδική αγωγή: από την έρευνα στη διδακτική πράξη* (σσ. 135-184). Αθήνα: Πεδίο.

Νικονάνου, Ν. (επιμ.) (2015) *Μουσειακή Μάθηση και εμπειρία στον 21ο αιώνα*, ΣΕΑΒ

Τζαναβάρα, Α. (2020) Άτομα με Αναπηρίες και Μουσεία. Μια ολιστική προσέγγιση, Κιάτο: Εκδόσεις ΚΑΤΑΓΡΑΜΜΑ

Χριστοφή, Μ. (2013) Προσβασιμότητα και Αναπηρία, Ε.Σ.Α.μεΑ.

Σύνδεσμοι

ΜοΜΑ: <https://www.moma.org/visit/accessibility/> (22/08/2013)

Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης:

<https://www.metmuseum.org/events/programs/access/visitors-who-are-deaf>

(22/08/2013)

Βαν Γκογκ στο Άμστερνταμ: [Disabled visitors - Van Gogh Museum](#) (22/08/2013)

Μουσεία Tate: [Tate Modern | Tate](#) (22/08/2013)

Μπρανλί - Ζακ Σιράκ: <https://www.mucem.org/votre-visite/vous-etes-en-situation-de-handicap> (23/08/2013)

Μουσείο Matisse: <https://museematisse.fr/un-musee-accessible-a-tous1> (23/08/2013)

Εταιρεία "Signes de sens": <https://www.signesdesens.org/notre-vision> (23/08/2013)

Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης:

A) <https://hands-up.org/pf/prosvasimotita-sto-mouseio-kykladikis-technis/>

(23/08/2013)

B) <https://cycladic.gr/page/epikinonia-prosvasi> (23/08/2013)

SignGuide: <https://www.amth.gr/research/programs/signguide> (23/08/2013)

Μουσείο Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου: <https://camu.gr/an-archaeology-of-disability-mia-archaiologia-tis-anapirias/> (24/08/2013)

Νομισματική Συλλογή της Alpha Bank: <https://meallamatia.gr/i-nomismatiki-syllogi-tis-alpha-bank-me-diermineia-sti-noimatiki/> (24/08/2013)

Εφαρμογή aiD (artificial intelligence for the deaf): <https://aideaf.eu/> (24/08/2013)